

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Руда Н.В., Жукова К.Є., Науменко С.С.,
Сєкіна Н.Д., Кім О.В., Ван Сяоцян

ПРАКТИЧНА ФОНЕТИКА СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Навчальний посібник для студентів,
які вивчають китайську мову

Харків – 2020

УДК 811.581'342(057.8)
ББК 81.711-1я73
П69

Затверджено вченою радою Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди
(протокол № 6 від 12.06.2020 р.)

Рецензенти:

Любимова Ю.С. – кандидат філологічних наук, завідувач кафедри китайської філології Київського національного лінгвістичного університету;

Віротченко С.А. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східних мов та міжкультурної комунікації ХНУ імені В.Н. Каразіна

© Руда Н.В., Жукова К.Є., Науменко С.С., Секіна Н.Д., Кім О.В., Ван Сяоцянь. Практична фонетика сучасної китайської мови: навчальний посібник для студентів, які вивчають китайську мову. – Харків: ХНПУ, 2020. – 100 с.

У навчальному посібнику викладено відомості щодо фонетичних особливостей сучасної китайської мови, пропонуються практичні завдання та вправи для аудиторної роботи, питання для самостійної роботи. Посібник призначений для студентів факультетів іноземної філології та учнів середніх навчальних закладів, які вивчають китайську мову, викладачів китайської мови, а також для тих, хто самостійно вивчає китайську мову.

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
© Н.В.Руда, К.Є.Жукова, С.С.Науменко, Н.Д.Секіна, О.В.Кім, Ван Сяоцянь

ВСТУП

Навчальний посібник «Практична фонетика китайської мови» призначений для студентів 1 курсу денної форми навчання філологічних факультетів. Метою вивчення дисципліни є формування і вдосконалення фонетичних навичок, необхідних для здійснення комунікації китайською мовою, підвищення мовознавчої компетенції і розширення лінгвістичного кругозору студентів. Посібник знайомить студентів з артикуляційною базою китайської мови і з особливостями функціонування органів мови при артикуляції; формує навички нормативної вимови та інтонування основних комунікативних типів речень, навички транскрибування і фонетичного аналізу тексту, навички презентації підготовленого та спонтанного усного мовлення; готує до сприйняття усного мовлення на слух.

Навчальний посібник допоможе студентам отримати максимально повне уявлення про фонетичні особливості китайської мови і створити базу для подальшої професійної та наукової діяльності.

Навчальний посібник складається з 20 уроків, кожен з яких містить фонетичний коментар і комплекс вправ для відпрацювання звуків і інтонації, тексти для тренування правильної вимови, завдання для самостійної роботи та словник необхідних термінів. До вправ включені скоромовки, елементарні вірші і міні-діалоги або тексти, які допоможуть відпрацювати правильну вимову і інтонування. Всі уроки супроводжуються аудіо записами, зробленими носіями мови.

ЗМІСТ

Урок 1 (第一课)

Поняття про артикуляційну базу китайської мови.

Поняття ініціалі та фіналі. 4 тони у китайській мові.

Ініціалі **m, n**, фіналі **a, i, ai, ao**.6

Урок 2 (第二课)

Ініціалі **f, l**, фіналі **o, e, i**. Модуляція третього тону.10

Урок 3 (第三课)

Ініціалі **b, p d, t, g, k, h**, фіналі **ei, ou**,12

Урок 4 (第四课)

Ініціалі **j, q, x**, фіналі **u, ü, ia, ie, iao, iu**.15

Урок 5 (第五课)

Легкий тон. Модуляція тону морфемі “不” **bù**.19

Урок 6 (第六课)

Фіналі **in, ing, an, ang, en, eng**.23

Урок 7 (七一课)

Полуфіналі **w, y**, фіналі **üe, üan, ün**. Чергування

тону морфемі “一” **yī**.27

Урок 8 (八一课)

Фіналі **un, iong, ian, iang**.

Слова с нульовою ініціаллю. Апостроф.33

Урок 9 (九一课)

Фіналі **z, c, s**, ініціалі **ua, uo**.38

Урок 10 (十一课)

Ініціалі **zh, ch, sh, r**.42

Урок 11 (第十一课)

Фіналі **uai, uan, uang, ueng**.46

Урок 12 (第十二课)	
Суфікс іменників zi . Склад er та еризовані фінали.....	51
Урок 13 (第十三课)	
Фінали ian – iang un – ong i – iu u – ü	56
Урок 14 (第十四课)	
Ініціали zh – z, sh – s, ch – c r – l	60
Урок 15 (第十五课)	
Ініціали q – ch j – z x – s	64
Урок 16 (第十课)	
Трискладові слова	68
Урок 17 (第十七课)	
Вигуки.....	72
Урок 18 (第十八课)	
Інтонаційні особливості китайських речень.....	76
Урок 19 (第十九课)	
Діалекти китайської мови.....	80
Урок 20 (第二十课)	
Особливості пекінського діалекту.....	87
Тексти для тренування	91
Питання для самостійного вивчення	97
Словник термінів	98
Літературні джерела	99

Урок 1. (第一课)

Що вказує на високий рівень володіння китайською мовою? Безумовно, це правильна гарна вимова. Виробити правильну вимову означає опанувати артикуляційну базу. Під **артикуляційною базою** розуміємо сукупність характерних для даної мови артикуляційних навичок. Артикуляційна база китайської мови багато в чому відмінна від рідної мови, що свідчить про те, що доведеться докласти чимало зусиль для оволодіння нею. Китайська мова належить до ізолюючих мов. Китайське слово представляє собою склад (морфему). **Морфема** - це найменша значуща одиниця мови. Більшість морфем китайської мови односкладові. Китайський склад складається з двох елементів, які називаються ініціалі (21) та фіналі (35). **Ініціаль** - це приголосний звук або група звуків, які завжди стоять на початку складу. **Фіналь** – вся інша частина складу – може бути простою або складною, тобто складатися з одного голосного (проста), дифтонга або трифтонга (складна). Якщо морфема складається з фіналі, то має місце нульова ініціаль.

В китайській мові неможливо отримати нові склади шляхом комбінування літер випадковим чином, як у багатьох інших мовах. Кількість складів обмежена: всього налічується приблизно 400.

Історично склалося так, що китайська мова - це тонова мова. Це означає, що кожному слову відповідає певний тон. **Тон** - це мелодійний малюнок голосу, який характеризується зміною висоти звуку. Наголос в звичному для нас розумінні в китайських словах відсутній, однак існує таке поняття, як логічний наголос. В офіційній державній китайській мові **путунхуа** (普通话) виділяються чотири тони: рівний, висхідний, спадно-висхідний і спадний (або перший, другий, третій та четвертий). Кожному тону відповідає значок, яким тон позначається в транскрипції. Зміна тону при вимові слова тягне за собою зміну значення слова, тому при вивченні китайської мови особлива увага приділяється саме відпрацюванню тонів у словах.

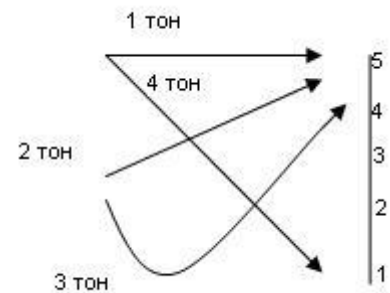
Перший тон (—) – високий, рівний, вимовляється на одній ноті. Інтонація не знижується і не підвищується.

Другий тон (/) – дуже різкий, швидкий, інтонація йде вгору, нагадує питальну.

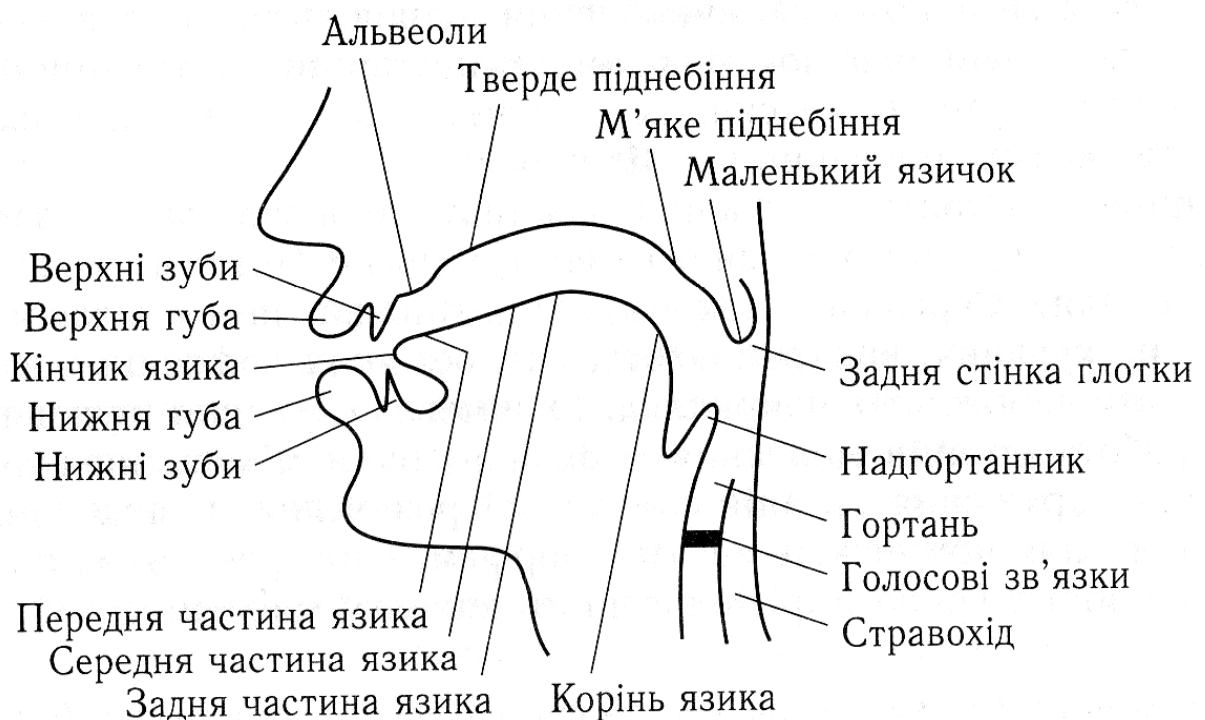
Третій тон (√) – інтонація спочатку йде вниз, потім різко піднімається вгору. Максимальна голосова напруга припадає на найнижчу частину.

Четвертий тон (\) – різкий, швидкий, інтонація йде різко вниз.

Значок тону завжди ставиться над голосним складоутворюючим звуком. Якщо в складі більше, ніж один голосний, тон ставимо над найбільш відкритим. Наприклад: **hǎo** 好. Виключення становить фіналь **iu**, наприклад, **liù** 六, **jiǔ** 九

Артикуляційний апарат

Ініціали 声母	Фінали 韵母
m, n	a, i, ai, ao

m – артикулюється, як український твердий [м], але з більшою напругою та довжиною.

n – артикулюється напружено, кінчик язика торкається альвеол.

a – при вимові язик відсувається назад, спинка язика трохи піднята.

i – вимовляється так само, як в українській мові, але на відміну від українського [і] не пом'якшує попередній приголосний.

Дифтонг – це складний голосний звук неоднорідної артикуляції, що складається з двох елементів, які утворюють один склад, надаючи йому фонетичної цілісності. Зазвичай дифтонги мають більшу довготу, ніж монофтонги. Дифтонги в китайській мові бувають висхідними і нисхідними (спадними).

Низхідний дифтонг – це дифтонг, у якому склад утворюється першим елементом.

Висхідний дифтонг – це дифтонг, у якому склад утворюється другим елементом.

ai – дифтонг, у якому складотворним, відповідно, більш сильним є звук [a]. Звук i звучить слабше.

ao – дифтонг, у якому складотворним сильним звуком є звук [a]. Звук [o] звучить слабо, утворюючи щось середнє між [o] та [y].

Вправи 练习

1. Прослухайте та повторіть склади:

a i ai ao

ā – á – ǎ – à

āi – ái – ǎi – ài

āo – áo – ǎo – ào

2. Прослушайте та повторіть склади:

ma, mí, mǎi, mǎo, na, nǐ, nǎi, nao

3. Прослушайте та повторіть слова, звертаючи увагу на тони:

mā (妈)	má (麻)	mǎ (马)	mà (骂)
	mái (埋)	mǎi (买)	mài (卖)
mī (咪)	mí (迷)	mǐ (米)	mì (密)
māo (猫)	máo (毛)	mǎo (卯)	mào (贸)
nī (妮)	ní (泥)	nǐ (你)	nì (逆)
	ná (拿)	nǎ (哪)	nà (那)
		nǎi (奶)	nài (耐)
nāo (姦)	náo (挠)	nǎo (脑)	nào (闹)

4. Прослушайте та повторіть односкладові слова:

āi ào má mǐ mǎi mào nǎ

nài nāo máo nǎ ài ná nì

5. Прослушайте та повторіть двоскладові слова:

àonǎo (懊恼) mǎimài (买卖)

nǎimā (奶妈) mǐmǐ (靡靡)

mìmì (秘密) mìmǎ (密码)

Урок 2. (第二课)

Ініціали 声母	Фінали 韵母
f, l, h	o, e

f – вимовляється напружено та подовжено. При вимові губи більш розтягнуті, ніж при вимові українського [ф].

l – вимовляється трохи м'якіше, ніж український [л]. При вимові спинка язика опускається.

h – схожий з українським [х], вимовляється трохи м'якіше.

o – схожий з українським [о], лабіалізований голосний.

e – вимовляється сильним [е] зі слабким призвуком [и]. При вимові язик відтягнутий назад, високо піднятий вгору, кінчик язика відсунутий від нижніх зубів та підгорнутий.

Вправи 练习

1. Прослушайте та повторіть склади:

fa fo ha hai he la lai li mo me ne

2. Прослушайте та повторіть склади, звертаючи увагу на тони:

fā (发)	fá (罚)	fǎ (法)	fà (珐)
hā (哈)	hà (哈)	hǎ (哈)	hài (害)
hāi (咳)	hái (还)	hǎi (海)	hài (害)
hē (呵)	hé (和)		hè (贺)
lā (拉)	lá (拉)	lǎ (喇)	là (辣)
	lái (来)		lài (赖)
lāo (捞)	láo (劳)	lǎo (老)	lào (烙)
lī (哩)	lí (离)	lǐ (里)	lì (力)

3. Прослушайте та повторіть односкладові слова:

mō fó lè nè hǎ nì lā hái lài nài mǎi fā nèi lí

4. Прослушайте та повторіть двоскладові слова:

hàomǎ (号码), hēhē (呵呵), héfǎ (合法), mǎlì (玛丽), fāmá (发麻),
fǎlā (法拉), fǎlǎo (法老), fǎlǐ (法理), lìfǎ (立法), lǎomǐ (老米), lǎolà
(老辣), làohài (涝害), lāilái (拉来), héhǎo (和好), hǎo hē (好喝), láilì (来历)

Модуляція третього тону.

Якщо у слові присутні два склади з третім тоном, то третій тон у першому складі змінюється на другий тон, наприклад: 你好 nǐ hǎo вимовляється як ní hǎo.

5. Прослушайте та прочитайте діалоги:

1.

– Nǐ hǎo. – 你好。

– Bà, nǐ hǎo. – 爸, 你好。

2.

– Nǐ lái ma? – 你来吗?

– Lái. – 来。

3.

– Nǐ mài mǎ ma? – 你卖马吗?

– Mài mǎ. – 卖马。

4.

– Mā hái mǎi lí ma? – 妈还买梨吗?

– Mā hái mǎi lí. – 妈还买梨。

6. Прослушайте, прочитайте та вивчіть скоромовку:

Nǎinai mǎi māo, māo ài nǎilào.

奶奶买猫, 猫爱奶酪。

Урок 3. (第三课)

Ініціали 声母 b, p, d, t, g, k	Фіналі 韵母 ei, ou
--	----------------------------

b – вимовляється, як український [б], але без голосу. Різкий, енергійний.

p – вимовляється, як [п], але з придихом. Суть придиху полягає в більш інтенсивному та довгому видиханню повітря.

d – вимовляється, як український [д], але без голосу. Різкий, енергійний.

t – вимовляється, як [т], але з придихом. Не плутати з англійським [t] .

g – вимовляється, як український [г], але без голосу. Різкий, енергійний.

k – вимовляється, як [к], але з придихом.

ei – низхідний дифтонг, у якому складотворний **e** вимовляється сильно, а кінцевий **i** вимовляється слабше.

ou – низхідний дифтонг, у якому складотворний **o** вимовляється сильно, а кінцевий **u** вимовляється слабше.

Вправи 练习

1. Прослухайте та повторіть склади:

ba bi bai bao bo bei
da de dai dao dei di dou
ga ge gai gao gei gou
ka kai kao kou pa pai pao
pi pei ta tai tao te ti

2. Прослушайте та повторіть склади, звертаючи увагу на тони:

bā (八) bá (跋) bǎ (把) bà (爸)

bī (逼) bí (鼻) bǐ (笔) bì (必)

bāi (掰) bái (白) bǎi (百) bài (败)

bō (拨) bó (泊) bō (跛) bò (薄)

dā (搭) dá (达) dǎ (打) dà (大)

dī (滴) dí (敌) dǐ (底) dì (地)

gāi (该) gǎi (改) gài (盖)

gōu (沟) gǒu (狗) gòu (购)

kōu (抠) kǒu (口) kòu (扣)

pā (趴) pá (扒) pà (怕)

pāi (拍) pái (排) pǎi (迫) pài (派)

pī (披) pí (皮) pǐ (匹) pì (辟)

tā (它) tǎ (塔) tà (塌)

tāi (胎) tái (台) tài (太)

tī (梯) tí (提) tì (惕)

3. Прослушайте та повторіть односкладові слова:

bài gāi bǎ tǎ ěi gòu

lèi pāi kǒu tāi dǎi tī

4. Прослушайте та повторіть двоскладові слова:

bēibāo (背包)	fēifǎ (非法)	gèbǎ (个把)
dàilái (带来)	lèitái (擂台)	féilì (肥力)
kǒutóu(口头)	nǎodai (脑袋)	gǎigé (改革)
dǎdī (打的)	gōuhè (沟壑)	fèipào (肺泡)
kǎohào (考号)	pípa (琵琶)	kāikuò (开阔)
hēihǎi(黑海)	dǎbài (打败)	pòbài (破败)
pīmǐ (披靡)	gǒupì (狗屁)	péikè (陪客)

5. Прослушайте та прочитайте діалоги:

1.

- Bēibāo dài lái le ma? – 背包带来了吗?
– Dài lái le. – 带来了。

2.

- Nǐ ài bái gǒu ma? – 你爱白狗吗?
– Wǒ ài hēi gǒu. – 我爱黑狗。

3.

- Ā lì nà mài táo. Gēge ài táo ma? – 阿丽娜卖桃。哥哥爱桃吗?
– Tā ài táo. Mǎi táo ba. – 他爱桃。买桃吧！

6. Прослушайте, прочитайте та вивчіть скоромовки:

1. Tā pà gǒu, didì pà gǒu, gǒu pà tā, gǒu pà didì.

他怕狗，弟弟怕狗，狗怕他，狗怕弟弟。

2. Gēge gěi nǎinai ná bāo.

哥哥给奶奶拿包。

3. Tàitai hē hēi kāfēi.

太太喝黑咖啡。

Урок 4. (第四课)

Ініціали 声母 j, q, x	Фінали 韵母 u, ü, ia, ie, iao, iu, ui
-------------------------------	---

j – полудзвінкий, без придиху, м’який африкат. Середня частина спинки язика, торкаючись твердого неба, утворює повну змичку, яка переходить у вузьку щілину.

Африкати – це складні нерозривні приголосні, утворені внаслідок злиття двох звукових елементів — зімкненого з наступним щілинним.

Змичка – це повне зближення органів мовлення

q – глухий, з придихом, м’який африкат. Середня частина спинки язика, торкаючись твердого неба, утворює повну змичку, яка переходить у вузьку щілину.

x – щілинний приголосний, при вимові якого кінчик язика торкається нижнього ряду зубів, середня частина підіймається високо до твердого неба, язик просунутий уперед, струмінь повітря проходить скрізь утворену щілину. Нагадує м’який [с’], але з легким шипінням.

u – лабіалізований голосний, схожий на український [у].

Лабіалізація (або огу́блення) – це заокруглення випнутих уперед губ при артикуляції певного звука. Якщо склад починається з **u**, перед ним пишеться **w** (**u – wu**).

ü – голосний, який об’єднує в собі характерні риси звуків «і» та «и»: при артикуляції «ü» язик сильно просунутий вперед, середня частина спинки язика піднята до передньої частини твердого піднебіння, як при артикуляції «і», але губи округлені, як при артикуляції «и». Якщо склад починається з **ü** – перед ним пишеться **y**, тоді дві крапки над **ü** не ставляться (**üe – yue**). Після

ініціалей **j, q, x** голосний **ü** пишеться, як **u** (ju, qu, xu). Після ініціалей **n, l** пишеться як **ü** (nü, lü).

У китайській мові є три медіалі: «i», «u», «ü». **Медіаль** – це серединний елемент між ініціаллю та фіналлю. Медіалі поєднуються з власне фіналями за певними правилами. Медіаль вимовляється коротко.

У складних фіналях «**ia**», «**ie**» медіаль є «i», а «a» і «e» власне фіналі і складотворні голосні.

ia – низхідний дифтонг, для вимови якого першим вимовляється звук [i], а наступним – [a]

ie – висхідний дифтонг, у якому сильним складотворним елементом є кінцеве **e**, а початковий голосний **i** – слабкий, нескладовий. Першим вимовляється звук [i], а наступним – [e].

iao – трифтонг, у якому першим вимовляється звук [i], а наступним – [ao].

Трифтонг – це складний голосний звук неоднорідної артикуляції, що складається з трьох елементів, які утворюють один склад, надаючи йому фонетичної цілісності.

iu – низхідний дифтонг. Вимовляється комбінацією звуків [i] + [ou], де [o] звучить слабо, нечітко. Цей дифтонг не комбінується з ініціалами **b, p, f, t**.

ui – низхідний дифтонг, у якому першим вимовляється звук [u], а наступним – [i], який звучить слабо.

Вправи 练习

1. Прослухайте та повторіть склади:

bie biao bu diao diu du dui gu gui hui
ji jia jie jiao jiu ku kui lia lie liao liu
niao niu pu qi qu qie qiao qiu tu tui tie
tiao ku ui xu xie xiao xiu

2. Прослушайте та повторіть слова, звертаючи увагу на тони:

jī (积)	jí (及)	jǐ (几)	jì (计)
jū (居)	jú (局)	jǔ (举)	jù (拒)
jiā (家)	jiá (嘉)	jiǎ (甲)	jià (价)
jiāo (娇)	jiáo (嚼)	jiǎo (角)	jiào (叫)
jiū (纠)	jiǔ (久)	jiù (就)	
jiē (阶)	jié (节)	jiě (姐)	jiè (介)
qī (七)	qí (齐)	qǐ (乞)	qì (气)
qū (区)	qú (渠)	qǔ (取)	qù (去)
qiē (切)	qié (茄)	qiě (且)	qiè (怯)
qiāo (敲)	qiáo (桥)	qiǎo (巧)	qiào (俏)
xī (夕)	xí (习)	xǐ (喜)	xì (戏)
xiā (虾)	xiá (侠)	xià (下)	
xiē (些)	xíe (协)	xǐe (写)	xìe (泄)
xiū (休)	xiǔ (朽)	xiù (绣)	

3. Прослушайте та повторіть односкладові слова:

jié jǔ qiè qǔ xiā
xiè qí jiào qī tuī
jiǎ xī xiǎo qū jiū

4. Прослушайте та повторіть двоскладові слова:

jìjié (季节), xiūxi (休息), jiājù (家具), qīxī (七夕), jiāoji (交际), kuífá (匮乏),
jìxù (继续), tuīlǐ (推理), xūfú (虚浮), niǎolèi (鸟类), qièqǔ (窃取), huíjiā

(回家), niǔkòu (纽扣), liáodào (聊到), lièjiě (裂解), qiúxié (球鞋),
lǚkè (旅客), lǜxiù (绿锈), xǐjù (喜剧), qiàqiǎo (恰巧), qìjù (器具),
niújiǎo (牛角), nǚjiā (女家), nǎoqiáo (脑桥), lièjǔ (列举), xiāojià (销假).

5. Прослушайте та прочитайте діалоги:

1.

– Jiějie xiūxi ma?

– 姐姐休息吗?

– Tā bù xiūxi, tā xǐ xiùxié.

– 她不休息, 她洗绣鞋。

2.

– Wǒ qù qǔ qián, nǐ qù bú qù?

– 我去取钱, 你去不去?

– Wǒ qù mǎi qiú.

– 我去买球。

3.

– Xiǎo Liú huí jiā ma?

– 小刘回家吗?

– Bù huí jiā. Xiǎo Liú xiě gēqǔ.

– 不回家。小刘写歌曲。

6. Прослушайте, прочитайте та вивчіть скоромовки:

1.

Xiǎo Xiè bù xiūxi, bù xuéxí, tā qù xiū xié.

小谢不休息, 不学习, 他去修鞋。

2.

Yǒu gè xiǎohái jiào qiǎo qiǎo,

有个小孩叫巧巧,

qiǎo qiǎo gēge jiào qiáo qiáo,

巧巧哥哥叫乔乔,

qiáo qiáo huáchuán dài qiǎo qiǎo,

乔乔划船带巧巧,

qiǎo qiǎo qiáo qiáo kàn lǎolao.

巧巧乔乔看姥姥。

Урок 5. (第五课)

У ненаголошених складах відбувається втрата основного тону. Втрачаються всі істотні ознаки будь-якого з чотирьох основних тонів. Ненаголошені склади, незалежно від властивого їм основного тону, вимовляються одним і тим же тоном, який називається **нейтральним (або легким, нульовим)**. Є невелика кількість службових слів, які взагалі не мають основного тону і завжди вимовляються нейтральним тоном.

Залежно від тону попереднього складу, легкий тон вимовляється на різній висоті: після першого тону звучить низько, після другого і четвертого тонів вимовляється на середньому рівні, після третього тону вимовляється високо (майже на рівні першого тону).

Над складом з нейтральним складом не ставиться знак тону. Наприклад:
好吗? hǎo ma? 学生 xuésheng 看一看 kàn yì kàn

Вправи 练习

1. Прослушайте та повторіть слова з нейтральним тоном:

māma (妈妈)	yéye (爷爷)	jiějie (姐姐)	bàba (爸爸)
gēge (哥哥)	tóufa (头发)	nǎinai (奶奶)	dìdi (弟弟)
gūgu (姑姑)	pánzi (盘子)	lǎolao (姥姥)	mèimei (妹妹)
bōli (玻璃)	gūtou (骨头)	bǐhua (比画)	bòhe (薄荷)
dǎli (答理)	héji (合计)	dǎmo (打磨)	gòule (够了)
dābāo (褡包)	húlu (葫芦)	dǐxia (底下)	kàolao (犒劳)
dōudu (兜肚)	hútu (糊涂)	guǎfu (寡妇)	lihai (厉害)

2. Прослухайте та прочитайте речення:

1. Nǐ gēge hǎo ma? (你哥哥好吗?)
2. Tā dìdi hǎo ma? (他弟弟好吗?)
3. Tāmen hǎo ma? (他们好吗?)
4. Gēge dào le。 (哥哥到了。)
5. Nimen qù le ma? (你们去了吗?)
6. Bàba gàosu nǐmen ma? (爸爸告诉你们吗?)
7. Tài hǎo le! Nǐmen mǎi ba! (太好了!你们买吧!)

3. Складіть діалоги за прикладом, використовуючи подані нижче слова:

gēge (哥哥), dìdi (弟弟), māma (妈妈)

A: Nǐ **bàba** hǎo ma? 一 你爸爸好吗?

B: Tā hěn hǎo. 一 他很好。

A: Nǐ **māma** ne? 一 你妈妈呢?

B: Tā yě hěn hǎo. 一 她也很好。

Модуляція тону в морфемі 不.

У морфемі **bù** 不 тон не змінюється перед морфемами з першим, другим, третім тоном (**bù hē** 不喝, **bù lái** 不来, **bù hǎo** 不好), але змінює тон на **другий** перед морфемою з четвертим тоном (**bú yào** 不要).

不 + 1 声调 → bù
不 + 2 声调 → bù
不 + 3 声调 → bù
不 + 4 声调 → bú

**4. Прослушайте та повторіть слова, звертаючи увагу на модифікацію тону
bù 不:**

bù hēi (不黑)	bù jí (不急)	bù xiě (不写)	bú nào (不闹)
bù xiū (不休)	bù yuán (不圆)	bù kǔ (不苦)	bú dà (不大)
bù kū (不哭)	bù bái (不白)	bù mǎi (不买)	bú lǜ (不绿)
bù fēi (不飞)	bù hé (不合)	bù bǐ (不比)	bú là (不辣)
bù hē (不喝)	bù qí (不骑)	bù dǎ (不打)	bú dào (不到)
bù gāi (不该)	bù lái (不来)	bù kě (不可)	bú bì (不必)
bù jū (不拘)	bù bái (不白)	bù jiǔ (不久)	bú duì (不对)
bù qū (不屈)	bù dé (不得)	bù xiǔ (不朽)	bú gù (不顾)
bù gāo (不高)	bù dú (不读)	bù qǔ (不取)	bú guì (不贵)
bù dī (不低)	bù jué (不绝)	bù lǎo (不老)	bú xiào (不肖)

4. Прослушайте та прочитайте діалоги:

1. - Là ma?	- 辣吗?
- Bú là.	- 不辣。

2. - Nǐ de jiā dà ma?	- 你的家大吗?
- Bú dà.	- 不大。
3. - Nǐ pà ma?	- 你怕吗?
- Bù, wǒ bú pà kùnnán.	- 不, 我不怕困难。
4. - Xièxie nǐ.	- 谢谢你。
- Bú kèqì.	- 不客气。
5. - Kāfēi kǔ ma?	- 咖啡苦吗?
- Bù kǔ.	- 不苦。
6. - Jiějie kū ma?	- 姐姐哭吗?
- Tā bù kū.	- 她不哭。
7. - Nǐ dú ba!	- 你读吧!
- Bù dú le!	- 不读了!

5. Прослушайте, прочитайте та вивчить скоромовку:

不怕不会, 就怕不学习, 一回学不会, 就再学一回, 我就不信学不会。

Búpà bú huì, jiù pà bù xuéxí, yī huí xué bú huì, jiù zài xué yī huí, wǒ jiù búxìn
xué bú huì.

Урок 6. (第六课)

Фіналі 韵母

in, ing, an, ang, en, eng

У китайській мові існують фіналі, які закінчуються носовим звуком. Деякі закінчуються передньоязиковим [n], деякі – задньоязиковим [ŋ] та записуються буквосполученням **ng**. Кінцевий носовий зливається з попереднім голосним, утворюючи єдину фіналь.

in – передньоязикова фіналь закінчується носовим [n]. Після артикуляції голосного [i] кінчик язика притискається до верхніх зубів.

ing – задньоязикова фіналь, у якої перший звук [i] вимовляється чітко, з сильним призвуком йотації, особливо в ізольованій позиції.

Важливо знати! При відсутності ініціалі в складі фіналі **in** та **ing**, утворюючи склад, записуються буквосполученням **yin** та **ying** і вимовляються з легким призвуком [й] на початку складу.

an – передньоязикова фіналь, у якій при вимові голосного **a** язик зміщений вперед в порівнянні з вимовою ізольованого [a]. Потім кінчик язика притискається до основи верхніх зубів, одночасно опускається м'яке піднебіння, потік повітря проходить через носову порожнину.

ang – під впливом задньоязикового носового звуку відбувається різке зміщення артикуляції [a] в задню частину ротової порожнини. Потім задня частина спинки язика підіймається та утворює змичку з м'яким піднебінням, вся інша частина язика лежить плоско, не стикаючись з твердим піднебінням і зубами. Повітряний струмінь проходить через носову порожнину.

en – передньоязикова фіналь, при вимові якої відбувається різке зміщення артикуляції голосного [e] до передньої частини ротової порожнини. Кінчик язика сильно притискається до внутрішньої поверхні верхніх зубів при одночасному опущенні м'якого піднебіння, повітря проходить через носову

порожнину. Проголошення кінцевого [n] слід затягнути, щоб воно прозвучало чітко.

eng – задньоязикова фіналь, у якій при вимові голосного [e] задня частина язика піднята до м'якого піднебіння, потім її треба просто притиснути до піднебіння, щоб пропустити повітря через носову порожнину.

Вправи 练习

1. Прослухайте та повторіть склади:

bin, pin, min, nin, lin, jin, qin, jin, xin

bing, ping, ming, ding, ting, ning, ling, jing, qing, xing

ban, pan, man, fan, dan, tan, nan, lan, gan, kan, han

bang, pang, mang, fang, dang, tang, nang, lang, gang, kang, hang

ben, pen, men, fen, den, nen, gen, ken, hen

beng, peng, meng, feng, deng, teng, neng, leng, geng, keng, heng

2. Прослухайте та повторіть односкладові слова:

děng (等), gāng (刚), pán (盘), hàn (汉), líng (零), mén (门), píng (苹),
qǐng (请), běn (本), tīng (听), fēng (风), téng (疼), láng (狼), nín (您),
lán (蓝), dìng (定), fèn (份), gēng (庚), táng (糖).

3. Прослухайте та повторіть двоскладові слова:

xīnqíng (心情)

ānkāng (安康)

píngmín (平民)

fánmáng (繁忙)

dìngqīn (定亲)

sǎnmàn (散漫)

jìnqíng (尽情)

nánkàn (难看)

jīnxīng (金星)

nánfāng (南方)

mínbīng (民兵)	làn màn (烂漫)
pīnmìng (拚命)	sēnlín (森林)
tīngxìn (听信)	dǒngháng (懂行)
dāndāng (担当)	bīnlín (濒临)

4. Прослушайте та прочитайте географічні назви:

Běijīng (北京), Nánjīng (南京), Liáoníng (辽宁), Kūnmíng (昆明),
 Qīnghǎi (青海), Xī'ān (西安), Xīníng (西宁), Jílín (吉林), Xiānggǎng (香港),
 Nánníng (南宁), Hǎinán (海南), Nánhǎi (南海), Nèiméngǔ (内蒙古),
 Àomén (澳门), Mínfēng (民丰), Fùxīn (阜新), Qīngdǎo (青岛),
 Sānmíng (三明), Guilín (桂林).

5. Прослушайте та прочитайте слова, звертаючи увагу на носові та неносові фінали:

- pínfán (频繁) – píngfán (平凡)
 bú xìn (不信) – búxìng (不幸)
 rénmín (人民) – rénmíng (人名)
 hěn jìn (很近) – hěn jìng (很静)
 hěn qīn (很亲) – hěn qīng (很轻)
 dānxīn (担心) – dāngxīn (当心)
 fànlàn (泛滥) – fànglàng (放浪)
 kāifàn (开饭) – kāifàng (开放)
 xīnfán (心烦) – xīnfáng (心房)

6. Прослушайте та прочитайте діалог:

A: Xiǎolín, nǐ tīngting Dīng Xiǎopíng ba. Tā tántan hépíng .

B: Bù tīng Dīng Xiǎopíng! Tīng máng!

A: Xiǎojīn , nǐ tīngting Dīng Xiǎopíng ba.

C: Hěn gāoxìng tīngting Dīng Xiǎopíng. Bù tīng tā bùxíng.

A: 小林，你听听丁小平吧。他谈谈和平。

B: 不听丁小平了！挺忙！

A: 小金，你听听丁小平吧！

C: 很高兴听听丁小平。不听他不行！

7. Прослушайте, прочитайте та вивчить скороговки:

1)

Nánnán fān le lán lán, lán lán kòu le pán pán, 南南翻了篮篮，篮篮扣了盘盘，

Pánpán dǎle wǎn wǎn, wǎn wǎn sā le fàn fàn. 盘盘打了碗碗，碗碗撒了饭饭。

2)

Fěnhóng nǚ fāfèn fèng fēi fèng,

粉红女发奋缝飞凤，

nǚ fěnhóng fǎn fèng fāngfǎ fán.

女粉红反缝方法繁。

Fēi fèng fǎngfú fāfàng fēnfāng,

飞凤仿佛发放芬芳，

fāngfǎ fēifán fǎnfù fāngfàn.

方法非凡反复防范。

Урок 7. (第七课)

Фіналі 韵母

un (uen), iong, ong, ian, iang

un (uen) – основний голосний [e] артикулюється так, як цей звук вимовляється окремо, але при наявності ініціалі він зливається з [u], проте кожен з цих голосних чітко сприймається. При підготовці до вимови короткого початкового [u] треба округлити губи, при цьому кінчик язика повинен упиратися в нижні зуби. Потім для вимови голосного [e] губи розсуваються, а кінчик язика відразу ж притискається до верхніх зубів; при цьому повітря проходить через носову порожнину.

iong – фактично вимовляється як **üng**. Принцип запису в транскрипції такий: якщо **ü** є поєднанням **i** та **u**, то **üng** = **i** + **ong**. Якщо в слові немає попередньої ініціалі, то **iong** записуємо як **yong**.

ong – початкове [o] цієї фіналі характеризується малим ступенем відкритості рота, що робить його схожим на [u]. Потім кінчик язика трішки відсувається назад, одночасно задня частина язика впирається в м'яке піднебіння і повітря проходить через носову порожнину.

ian – у фіналі основний голосний [a] фактично редукується в [e]; в результаті замість **ian** чуто **ien**. Така вимова особливо помітна в складах 2-4-го тонів.

iang – початкова [i] є йотованим з'єднанням до подальшого [a], дотик середньої частини язика до твердого піднебіння. В свою чергу [a] триває недовго, завершуючись характерною задньоязиковою носовою [ng].

Вправи 练习

1. Прослухайте та повторіть склади:

jian — jiang — jiong

qian — qiang — qiong

xian — xiang — xiong

bian — pian

tong 一 tun

zong 一 zun

dian 一 tian

long 一 lun

cong 一 cun

dong 一 dun

gong 一 gun

song 一 sun

liang 一 lian

kong 一 kun

nong

nian 一 niang

hong 一 hun

2. Прослушайте та повторіть слова, звертаючи увагу на тони:

dūn (吨) 一 dǔn (吨) 一 dùn (顿)

lūn (抡) 一 lún (伦) 一 lùn (论)

hōng (轰) 一 hóng (红) 一 hǒng (哄) 一 hòng (诤)

tōng (通) 一 tóng (同) 一 tǒng (统) 一 tòng (痛)

xiōng (兄) 一 xióng (雄) 一 xiòng (诤)

jiōng (肩) 一 jiǒng (炯)

biān (边) 一 biǎn (贬) 一 biàn (变)

niān (拈) 一 nián (年) 一 niǎn (犖) 一 niàn (念)

lián (连) 一 liǎn (脸) 一 liàn (练)

liáng (良) 一 liǎng (两) 一 liàng (辆)

qiāng (抢) 一 qiáng (强) 一 qiàng (餓)

xiāng (香) 一 xiáng (庠) 一 xiǎng (想) 一 xiàng (象)

3. Прослушайте та повторіть слова, звертаючи увагу на фіналі:

un-ong

lúnzi (轮子) — lóngzi (笼子)

hùntóng (混同) — hóng tóng (红铜)

gǔndòng (滚动) — gòngtóng (共同)

yīnyún (阴云) — yìngyòng (应用)

dùnrou (炖肉) — dòngròu (冻肉)

tūnle (吞了) — tōngle (通了)

yīcún (依存) — yīcóng (依从)

méi kùn (没困) — méi kòng (没空)

ian-iang

xiānhuā (鲜花) — xiānghuā (香花)

jiǎnli (简历) — jiǎngli (奖励)

qiānmíng (签名) — qiāngmíng (枪名)

jiānyìng (坚硬) — jiāngyìng (僵硬)

qiǎnxiǎn (浅显) — qiǎngxiǎn (抢险)

lǎonián (老年) — lǎoniáng (老娘)

fāyán (发言) — fāyáng (发扬)

iong

qióng guó (穷国) — wúqióng (无穷)

qióngjù (琼剧) — dào qióng (道琼)

xiōngdì (兄弟) — lǎoxiōng (老兄)

jiǒngjìng (窘境) — kùnjiǒng (困窘)

huáng jiǒng (惶窘) — jiǒngjiǒng (炯炯)

xióngmāo (熊猫) — xiǎoxióng (小熊)

jiǒngrán (迥然) — yáng jiǒng (杨炯)

tiānqióng (天穹) — qióngdǐng (穹顶)

Слова, які не мають ініціалій. Апостроф.

Коли в алфавітному записі склади, які починаються з “а” “о” “е”, безпосередньо йдуть за іншими складами, між ними ставиться розділовий знак (апостроф) з метою провести чітку грань між складами, наприклад: nǚ'ér 女儿 (дочка).

fān'àn (翻案)	kù'ài (酷爱)
fāng'àn (方案)	yú'é (余额)
míng'é (名额)	pí'ǎo (皮袄)
Xī'ān (西安)	dìng'é (定额)
	lián'ǒu (莲藕)

4. Прослушайте запис, зверніть увагу на межі складів:

chā'é (差额)	tiān'é (天鵝)
nǚ'ér (女儿)	yīn'ér (因而)
kù'ài (酷爱)	yǒu'ài (友爱)
chén'āi (尘埃)	mò'āi (默哀)
dòu'ǒu (斗殴)	jiā'ǒu (佳偶)
píng'ān (平安)	mǎ'ān 马鞍
hēi'àn (黑暗)	hǎi'àn (海岸)

5. Прослушайте, прочитайте та вивчить скоромовки:

1.

Nǐ huì dùn dòng dòufu, jiù dùn dòng dòufu;
你会炖冻豆腐，就炖冻豆腐；
nǐ bù huì dùn dòng dòufu, jiù bié dùn dòng dòufu.
你不会炖冻豆腐，就别炖冻豆腐。
nǐ huì dùn dòng dòufu,
你会炖冻豆腐，
yí dìng huì nòng huài le dùn dòng dòufu,
一定会弄坏了炖冻豆腐，
nà jiù kàn bú dào nǐ de dùn dòng dòufu.
那就看不到你的炖冻豆腐。

2.

iong

Xué yóuyǒng xiǎo yǒng yǒnggǎn xué yóuyǒng, yǒnggǎn yóuyǒng shì yīngxióng.

学游泳小涌勇敢学游泳，勇敢游泳是英雄。

3.

ian, iang

Jiǎng jiā yáng, yáng jiā qiáng,

蒋家羊，杨家墙，

Jiǎng jiā yáng zhuàng dǎo le yáng jiā qiáng,

蒋家羊撞倒了杨家墙，

yáng jiā qiáng yā sǐ le jiǎng jiā yáng,

杨家墙压死了蒋家羊，

yáng jiā yào jiǎng jiā péi qiáng,

杨家要蒋家赔墙，

jiǎng jiā yào yáng jiā péi yáng.

蒋家要杨家赔羊。

6. Прослушайте та навчаться швидко читати вірш:

Nǐ wèn wǒ de ài duō shēn,

你问我的爱多深，

qǐng nǐ shǔ shu tiānshàng xīng.

请你数数天上星。

Qī kē? Qībǎi? Qīqiān kē?

七颗？七百？七千颗？

Tiānshàng xīngxing wú qióngjìn,

天上星星无穷尽，

jiù xiàng wǒ duì nǐ de qíng,

就像我对你的情，

wúbiān wújìn nán jiliàng.

无边无尽难剂量。

Урок 8. (第八课)

Ініціали 声母 w, y	Фінали 韵母 üe, üan, ün
----------------------------	---------------------------------

При відсутності початкового приголосного в складі, голосний **u**, який утворює склад, на письмі передається буквосполученням **wu** і вимовляється з більш активною роботою губ, виходить більш напружений звук, схожий на англійську [w]. В складах зі складними фіналами, що починаються на **u**, при відсутності початкового приголосного голосний [u] на письмі передається буквою **w**. Наприклад, **uo** записується як **wo**. Вимовляється так само з більш активною роботою губ.

При відсутності початкового приголосного в складі, голосний [i], який утворює склад, вимовляється з легким призвуком [й] і на письмі передається буквосполученням **yi**.

У складах зі складними фіналами, що починаються на голосний [i], при відсутності початкового приголосного голосний [i] записується буквою **y** і вимовляється приблизно так само, як українська [й]. Наприклад, **ie** записується як **ye**.

Складні фінали, що починаються з голосного **ü**, також заслуговують особливої уваги. Після **ü** основний голосний [e] вимовляється майже, як українська [e], у звука [ü] зберігається йотованість.

При вимові складної носової фінали **üan**, навпаки, цей призвук присутній в мінімальному ступені і відразу ж переходить в достатньо тривале відкрите [a], яке потім плавно завершується передньоязиковою носовою [n].

У фіналі **ün** звук [ü] виступає як складотворний голосний, який вимовляється з помітним призвуком йотованості.

Модуляція уī 一.

1. 一 уī вимовляється першим тоном, коли стоїть окремо або наприкінці слова.

Наприклад, shíyī (十一) *одинадцять*, dì yī (第一) *перший*.

2. 一 уī змінює тон на четвертий, коли стоїть перед першим, другим, третім

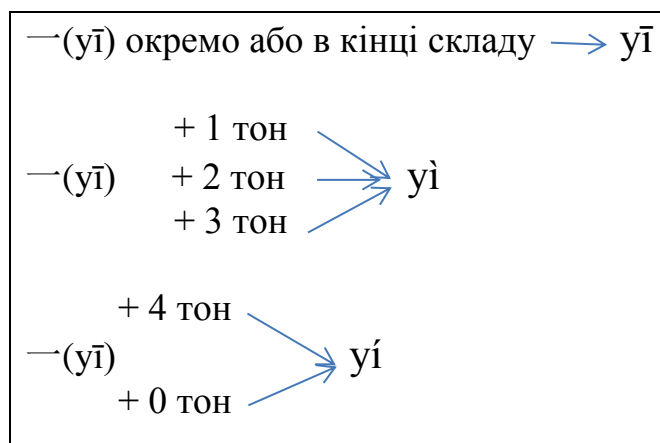
тоном. Наприклад, yì tiān (一天) *один день*, yì hé (一盒) *одна коробка*, yì pǐ

mǎ (一匹马) *один кінь*.

3. 一 уī змінює тон на другий, коли стоїть перед четвертим та нейтральним

тоном. Наприклад, yídìng (一定) *обов'язково*, yí ge dōngxi (一个东西) *одна*

рiч.

Вправи 练习

1. Прослухайте та повторіть склади:

ya ye yao you yan yang yi yin ying yu yue yuan yun

wa wo wai wei wan wen wang weng wu

nüe lüe xue jue que yue

2. Прослухайте та повторіть склади, звертаючи увагу на тони:

wā (挖) – wá (娃) – wǎ (瓦) – wà (瓦)

wū (巫) – wú (吴) – wǔ (舞) – wù (务)

yā (压) – yá (牙) – yǎ (雅) – yà (压)

yē (耶) – yé (爷) – yě (野) – yè (叶)

yuē (约) – yuē (啻) – yuè (月)

yuān (渊) – yuán (缘) – yuǎn (远) – yuàn (院)

yūn (晕) – yún (云) – yǔn (允) – yùn (孕)

juē (掇) – jué (觉) – juē (蹶) – juè (倔)

quān (圈) – quán (全) – quǎn (犬) – quàn (劝)

xuē (薛) – xué (学) – xuě (雪) – xuè (血)

xūn (熏) – xún (巡) – xùn (逊)

lú (驴) – lǚ (旅) – lǜ (绿)

3. Прослушайте та повторіть односкладові слова:

wā (蛙), wán (完), wàng (旺), wěi (伪), wēn (温), wèng (瓮), wò (卧), wú (无),
yǐ (以), yīn (阴), yíng (营), yàn (燕), yāng (央), yù (玉), yuán (圆), yuè (乐),
xuě (雪) xuān (轩), qǔ (取), què (却), qún (群), jū (鞠), júe (绝), lǚ (铝), lüè (掠)

4. Прослушайте та повторіть двоскладові слова:

qiántou (前头) – quántou (拳头)

yǎnshì (演示) – yuǎnshì (远视)

xiánzhe (闲着) – xuánzhe (悬着)

qiānzhe (牵着) – quānzhe (圈着)

yǒu qián (有钱) – yǒu quán (有权)

yī qiān (一千) – yī quān (一圈)

wú yán (无盐) – wú yuán (无缘)

shìjiàn (事件) – shìjuàn (试卷)

báiyín (白银) – báiyún (白云)

yángqín (洋琴) – yángqún (羊群)

tōngxìn (通信) — tōngxùn (通讯)
 bùjīn (不禁) — bù jūn (不均)
 xìnfú (信服) — xùnfú (驯服)
 yánjǐn (严谨) — yánjùn (严峻)
 yìnshū (印书) — yùnsū (运输)
 cānjīn (餐巾) — cānjūn (参军)

5. Прослушайте та повторіть слова, звертаючи увагу на модуляцію тонів:

yī + 1 тон	yī + 2 тон	yī + 3 тон	yī + 4 тон
yì tiān (一天)	yì píng (一瓶)	yì wǎn (一碗)	yí gè (一个)
yì jiā (一家)	yì nián (一年)	yì qǐ (一起)	yí yàng (一样)
yì xiē (一些)	yì xíng (一行)	yì jǔ (一举)	yí liàng (一辆)
yì piē (一瞥)	yì tóng (一同)	yì bǎ (一把)	yí wèi (一位)
yì xīn (一心)	yì lián (一连)	yì kǒu (一口)	yí qiè (一切)
yì bān (一般)	yì míng (一名)	yì tǐ (一体)	yí gòng (一共)

6. Прослушайте та прочитайте ідіоми та словосполучення, звертаючи увагу на модуляцію тонів:

yípiàn hǎoxīn	一片好心
yìtiān dào wǎn	一天到晚
yìqún bái jiào	一群白教
yìtóu bái fà	一头白发
yì yán wéi dìng	一言为定
yì tuán héqì	一团和气
yì tiáo dàhé	一条大河
yìwǎng wúqián	一往无前
yì duǒ hóng huā	一朵红花

yǐ fáng wàn yī	以防万一
guójiā tǒngyī	国家统一
bǎi lǐ tiāo yī	百里挑一
yìxīn yíyì	一心一意
yǒuyī déyī	有一得一

7. Прослушайте, прочитайте та вівчіть скоромовки:

1.

Diànyǐng yǎnyuán yǒu liǎng ge,	电影演员有两个，
yí ge jiào Yuán yǎnyuán,	一个叫元演员，
yí ge jiào Wēn yǎnyuán.	一个叫温演员。
Yuán yǎnyuán tǎoyàn Wēn yǎnyuán,	元演员讨厌温演员，
Wēn yǎnyuán mányuàn Yuán yǎnyuán.	温演员埋怨元演员。

2.

Yuánquān yuán, quān yuánquān, yuán yuán juān juān huà yuánquān. Juān juān huà de quān lián quān, yuán yuán huà de quāntào quān. Juān juān yuán yuán bǐ yuánquān, kàn kàn shéi de yuánquān yuán.

圆圈圆，圈圆圈，圆圆娟娟画圆圈。娟娟画的圈连圈，圆圆画的圈套圈。娟娟圆圆比圆圈，看看谁的圆圈圆。

Урок 9. (第九课)

Ініціали 声母	Фіналі 韵母
z, c, s	ua,uo

z – приголосний, непридиховий. Спочатку кінчик язика і передня частина спинки язика притискаються до альвеол, але ця змичка негайно ж переходить у щілину, в результаті чого утворюється злитий звук – **африката**. Голосові зв'язки не вібрують.

c – за способом і місцем утворення є таким же, як і **z**, але є придиховим перед голосними [a], [e], [o], [u] та непридиховим перед голосним [i].

s – приголосний, непридиховий. При артикуляції кінчик язика наближається до верхніх зубів, повітряний струмінь виходить через утворену щілину з тертям. Голосові зв'язки не вібрують.

ua – фіналь складається з півголосного [u] та основного голосного [a]. При артикуляції цього висхідного дифтонга спочатку вимовляють короткий [u], а потім плавно переходять до [a].

uo – фіналь складається з півголосного [u] та основного голосного [o]. При артикуляції цього висхідного дифтонга спочатку вимовляють короткий [u], а потім плавно переходять до [o]. При злитій вимові цих двох звуків відсутні напруженість і стислість гортані, характерні для кожного з них окремо.

Вправи 练习

1. Прослухайте та повторіть склади:

za, ze, zi, zai, zei, zao, zou, zan, zen, zeng, zang, zong, zu, zuo, zui, zuan, zun
ca, ce, ci, cai, cao, cou, can, cen, ceng, cang, cong, cu, cuo, cui, cuan, cun
sa, se, si, sai, sao, sou, san, sen, seng, sang, song, su, suo, sui, suan, sun
wa, gua, kua, hua, duo, tuo, nuo, luo, guo, kuo, huo

2. Прослушайте та повторіть слова, звертаючи увагу на тони:

zāi (灾) — zǎi (载) — zài (在)

cān (参) — cán (残) — cǎn (惨) — càn (灿)

cā (擦) — cǎ (礮) — cà (趁)

sān (三) — sān (糝) — sàn (散)

sāng (桑) — sāng (嗓) — sàng (丧)

cūn (村) — cún (存) — cǔn (忖) — cùn (寸)

guā (瓜) — guǎ (刷) — guà (挂)

duō (多) — duó (夺) — duǒ (朵) — duò (剁)

zuò (作) — zuó (昨) — zuǒ (左) — zuò (坐)

cuō (搓) — cuó (瘞) — cuò (错)

suō (娑) — suǒ (所)

3. Прослушайте та повторіть двоскладові слова:

zǔlì (阻力) — cū lì (粗粒) — sùlì (肃立)

zāi táo (栽桃) — cǎitáo (彩陶) — sài tào (赛套)

zīyuán (资源) — cí yuán (词源) — sìyuàn (寺院)

zìxù (自序) — cíxù (词序) — sīxù (思绪)

cūbù (粗布) — zú bù (足部) — sū bù (苏步)

tuīcí (推辞) — tuī zi (推子) — tuì sì (退四)

luàncǎo (乱草) — luànzào (乱造) — luàn sǎo (乱扫)

mùcái (木材) — mù zài (自在) — mù sài (穆塞)

sīrén (私人) — cǐ rén (此人) — zì rèn (自认)

sōují (搜集) — còují (凑集) — zǒu jǐ (走几)

sāngyè (桑叶) — cāng yě (仓也) — zàngyí (葬仪)

sānjiǎo (三角) — cān jiào (参校) — zàn jiāo (暂交)

4. Прослушайте та повторіть слова, порівнюючи звуки:

Sz	zs	cs
suǒzài (所在)	zìsī (自私)	cānsài (参赛)
sùzào (塑造)	zǒusī (走私)	cǎisè (彩色)
sāi zú (塞族)	zèngsòng (赠送)	císè (辞色)
sèzé (色泽)	zàisān (再三)	cèsuǒ (厕所)
sūnzi (孙子)	zǒngsuàn (总算)	cāngsāng (沧桑)
sān zī (三资)	zǐsūn (子孙)	cùsuān (醋酸)
sīzì (私自)	zǐsè (紫色)	cǎnsǐ (惨死)

Sc	zc	cz
sècǎi (色彩)	zǒngcái (总裁)	cúnzài (存在)
sùcái (素材)	zìcái (自裁)	cāozuò (操作)
sān cān (三餐)	zàicì (再次)	cāozòng (操纵)
sūcuì (酥脆)	zào cì (造次)	cūnzi (村子)
suícóng (随从)	zǒngcái (总裁)	cǎnzāo (惨遭)
sūcuì (酥脆)	zìcái (自裁)	cáoza (嘈杂)
sùcài (素菜)	zuò cì (坐次)	cáizi (才子)

ua

guǎhé (寡合), kuā tuō (夸脱), huàhuà (画画), guà míng (挂名), kuākǒu (夸口),

huá zú (华族), kuǎ cái (垮才), guāzǐ (瓜子), huàcè (画册), guàcǎi (挂彩),
kuāzàn (夸赞)

uo

duōme (多么), tuōsè (脱色), nuò zài (诺在), luó sī (罗斯), guò zǎo (过早), kuò
cái (阔才), huǒzāi (火灾), ruòsuān (弱酸), zuòzuo (做作), cuòzì (错字),
suǒsuǒ(索索)

5. Прослушайте, прочитайте та вивчить скороговки:

1.

Zuò zǎocāo	做早操
Xiǎo Sūn zǎozǎoqǐ, zǎo qǐ zuò zǎocāo.	小孙早早起，早起做早操。
Xiǎo Sūn zuò zǎocāo, zuò cāo xīnqíng hǎo.	小孙做早操，做操心情好。

2.

Sān gē, sān sǎo yǔ suānzǎo.	三哥、三嫂与酸枣。
Sān gē sān sǎozi,	三哥三嫂子
jiè gěi wǒ sān dòu suānzǎo zi,	借给我三斗酸枣子，
děng wǒ míngnián nále suānzǎo zi,	等我明年拿了酸枣子，
jiù huán gěi sān gē sān sǎo	就还给三哥三嫂
sān dòu suān zǎo zi.	三斗酸枣子。

Урок 10. (第十课)

Ініціали 声母
zh, ch, sh, r

zh – передньоязиковий, шиплячий, глухий, **проривний** (розмикання змички відбувається різко і нагадує вибух), непридиховий. Кінчик язика повернений до твердого піднебіння, потім трохи опускається, щоб пропустити повітря.

ch – передньоязиковий, шиплячий, глухий, проривний. Кінчик язика повернений до передніх зубів. Потужний видих повітря проходить через канал між язиком та зубами. Перед голосними [a], [e], [o], [u] – є придиховим. Перед голосним [i] – не є придиховим.

sh – передньоязиковий, шиплячий, глухий, **фрикативний** (щілинний, утворюється тертям видихуваного повітря в щілині). Кінчик язика піднятий до твердого піднебіння, і в такому положенні випускається повітря.

r – передньоязиковий, шиплячий, дзвінкий, неносовий. Кінчик язика повернений до твердого піднебіння і перешкоджає повітрю. В такому положенні випускається повітря.

Вправи 练习

1. Прослушайте та повторіть склади:

zha, zhe, zhi, zhu, zhan, zhen, zhang, zhong, zheng, zhai, zhei, zhui, zhuo
cha, che, chi, chu, chan, chen, chun, chang, chong, cheng, chai, chui, chuo
sha, she, shi, shu, shan, shen, shun, shang, sheng, shuo, shui, shui
re, ri, ru, ran, ren, run, rang, reng, rong, rao, ruo, ruan

2. Прослушайте та повторіть слова, звертаючи увагу на тони:

zhī (汁) – zhí (直) – zhǐ (纸) – zhì (治)
zhāo (招) – zhǎo (找) – zhào (照)

zhān (沾)	–	zhǎn (展)	–	zhàn (站)
chā (差)	–	chá (查)	–	chǎ (鏟) – chà (岔)
chē (车)	–	chě (扯)	–	chè (撤)
chī (吃)	–	chí (持)	–	chǐ (尺) – chì (翅)
chū (出)	–	chú (除)	–	chǔ (储) – chù (处)
chēn (賑)	–	chén (陈)	–	chěn (顛) – chèn (衬)
chūn (春)	–	chún (纯)	–	chǔn (膳)
chāng (蜡)	–	cháng (常)	–	chǎng (厂) – chàng (唱)
chōng (冲)	–	chóng (崇)	–	chǒng (宠) – chòng (趟)
shān (山)	–	shǎn (闪)	–	shàn (善)
shēn (深)	–	shén (神)	–	shěn (审) – shèn (甚)
shāng (商)	–	shǎng (赏)	–	shàng (上)
shēng (生)	–	shéng (绳)	–	shěng (省) – shèng (胜)
shuō (说)	–	shuò (朔)		
shuǐ (水)	–	shuí (谁)		
rě (惹)	–	rè (热)		
rú (如)	–	rǔ (乳)	–	rù (入)
ráng (瓢)	–	rǎng (嚷)	–	ràng (让)
rēng (扔)	–	réng (仍)	–	rèng (苕)
róng (容)	–	rǒng (鬃)		
ráo (饶)	–	rǎo (扰)	–	rào (绕)

3. Прослухати та прочитати слова, звертаючи увагу на ініціалі:

zǐ (紫) – zhǐ (纸)	zāi (灾) – zhāi (摘)	sū (苏) – shū (书)
zá (杂) – zhá (泔)	zài (在) – zhài (债)	sù (速) – shù (树)
zài (在) – zhài (寨)	zào (造) – zhào (照)	sè (色) – shè (舍)

zǎo (早) – zhǎo (找)	zǎo (早) – zhǎo (找)	sài (赛) – shài (晒)
zān (贍) – zhān (沾)	zàn (赞) – zhàn (战)	sǎo (扫) – shǎo (少)
zàng (葬) – zhāng (张)	zōng (宗) – zhōng (中)	sōu (搜) – shōu (收)
zé (则) – zhé (哲)	zēng (增) – zhēng (祭)	sān (三) – shān (山)
zè (仄) – zhè (这)	zěn (怎) – zhěn (枕)	sǎng (嗓) – shǎng (赏)
zū (租) – zhū (朱)	sā (撒) – shā (煞)	sēn (森) – shēn (身)
zú (足) – zhú (竹)	sǎ (洒) – shǎ (傻)	sēng (僧) – shēng (生)

4. Прослушайте та прочитайте двоскладові слова:

zhàpiàn (诈骗)	kāchā (咔嚓)	shùmù (树木)
zhēngzhá (挣扎)	chángchéng (长城)	duōshǎo (多少)
zhīdào (知道)	chūchāi (出差)	shétou (舌头)
zhùsù (住宿)	chǐzi (尺子)	shítou (石头)
zhànzhēng (战争)	chìbǎng (翅膀)	shùncóng (顺从)
zhuōzi (桌子)	chuīniú (吹牛)	dāngrán (当然)
zhèngqián (挣钱)	lièshā (猎杀)	réngrán (仍然)
zhǔnshí (准时)	shǎndiàn (闪电)	tūrán (突然)
zhèngshì (正式)	shízài (实在)	ǒurán (偶然)
fēnzhōng (分钟)	shuōfú (说服)	rán'ér (然而)
zhuīqiú (追求)	chūshēng (出生)	róuruǎn (柔软)
zhàopiàn (照片)	xīnshǎng (欣赏)	wēnróu (温柔)
chūntiān (春天)	shānshuǐ (山水)	rèqíng (热情)
chīfàn (吃饭)	shōushi (收拾)	rénlèi (人类)
tíngchē (停车)	shàihēi (晒黑)	rùkǒu (入口)

5. Прослушайте, прочитайте, та вивчіть скоромовки:

1.

Xiǎo lǎo shǔ

Xiǎo lǎo shǔ “zī zī”jiào,
shàng le dēng tái, bǎo zàng zhǎo.
Dōng zhǎo zhǎo, xī zhǎo zhǎo,
zhàn bù wěn jiù huá dào.
āyā! Zhēn zāo gāo!

小老鼠

小老鼠“吱吱”叫，
上了灯台，宝藏找。
东找找，西找找，
站不稳就滑到。
啊呀！真糟糕！

2.

Sì hé shí

Sì shì sì, shí shì shí, shí sì shì shí sì, sì shí shì sì shí,
shuí néng shuō zhǔn sì shí, shí sì, sì shí sì, shuí lái shì yí shì,
shuí shuō shí sì shì sì shí, jiù dǎ shuí shí sì,
shuí shuō sì shí shì xì xí, jiù dǎ shuí sì shí.

四和十

四是四，十是十，十四是十四，四十是四十，
谁能说准四十、十四、四十四，谁来试一试，
谁说十四是四十，就打谁十四，
谁说四十是细席，就打谁四十。

3.

Nèi wài yǒu sì shí sì zhī shīzi,
bù zhī shì sì shí sì zhī sǐ shīzi,
háishi sì shí sì zhī shí shīzi.

内外有四十四只狮子，
不知是四十四只死狮子，
还是四十四只石狮子。

Урок 11. (第十一课)

Фіналі 韵母

uai, uan, uang, ueng

Якщо немає попередньої ініціалі, **uai** записується як **wai**.

u + ai = uai, наприклад: **wàimiàn** (外面) *на вулиці*

g + uai = guai, наприклад: **guāi** (乖) *слухняний*

Якщо немає попередньої ініціалі, **uan** записується як **wan**.

u + an = uan, наприклад: **wǎnshang** (晚上) *ввечері*

s + uan = suan, наприклад: **suān** (酸) *кислий*

Якщо немає попередньої ініціалі, **uang** записується як **wang**.

u + ang = uang, наприклад: **wǎngshàng** (网上) *в інтернеті*

ch + uang = chuang, наприклад: **qǐchuáng** (起床) *прокидатись*

Ueng завжди використовується без ініціалі та записується **weng**.

u + eng = ueng, наприклад: **yúwēng** (渔翁) *старий рибалка*

Вправи 练习

1. Прослухайте та повторіть склади:

wai, guai, kuai, shuai, huai

wan, wang, guan, guang

chuan, chuang, shuan, shuang

kuan, kuang, tan, tuan, kang, kuang

zan, zuan, zhan, zhang, zhuang

san, shan, shang, shuang

wai, wan, wang, weng

2. Прослушайте та повторіть слова, звертаючи увагу на тони:

wāi (歪)		wǎi (巍)	wài (外)
guāi (乖)		guǎi (拐)	guài (怪)
shuāi (摔)		shuǎi (甩)	shuài (帅)
wān (弯)	wán (完)	wǎn (碗)	wàn (万)
wāng (汪)	wáng (王)	wǎng (往)	wàng (望)
guān (观)		guǎn (馆)	guàn (灌)
guāng (恍)		guǎng (广)	guàng (逛)
chuān (川)	chuán (船)	chuǎn (喘)	chuàn (串)
chuāng (窗)	chuáng (幢)	chuǎng (闯)	chuàng (创)
wēn (温)	wén (文)	wěn (稳)	wèn (问)
wēng (翁)		wěng (囿)	wèng (瓮)

3. Прослушайте та повторіть слова, звертаючи увагу на фіналі:

guǎi (拐) – guǐ (鬼)	chuán (传) – chuáng (床)
kuài (快) – kuì (愧)	tán (谈) – tuán (团)
huái (怀) – huí (回)	gǎn (敢) – guǎn (管)
shuǎi (甩) – shuǐ (水)	kàng (抗) – kuàng (况)
guài (怪) – kuài (块) – huài (坏)	zān (簪) – zuān (钻)
guān (关) – guāng (光)	shǎng (赏) – shuǎng (爽)
kuān (宽) – kuāng (筐)	wēn (温) – wēng (翁)
huàn (换) – huàng (眈)	wěn (稳) – wěng (囿)
zhuān (专) – zhuāng (装)	wèn (问) – wèng (瓮)

4. Прослушайте та повторіть двоскладові слова:

qíguài (奇怪)	zhuànqián (赚钱)	huángsè (黄色)
yīkuài (一块)	huànqián (换钱)	chuángdān (床单)
guǎijiǎo (拐角)	kuānkuò (宽阔)	yúwēng (渔翁)
shuàigē (帅哥)	tuánduì (团队)	zuìwēng (醉翁)
shuāidǎo (摔倒)	qǐchuáng (起床)	lǎowēng (老翁)
huàirén (坏人)	báishuāng (白霜)	jiǔwèng (酒瓮)
guǎnjiào (管教)	liánghuāng (粮荒)	shuǐwèng (水瓮)
guānmén (关门)	jiǎzhuāng (假装)	wěngrán (塿然)
dàsuàn (大蒜)	qíngkuàng (情况)	wèngbír (鼯鼻儿)
suànle (算了)	guāngliàng (光亮)	zhuānghuáng (装潢)

5. Прослушайте, прочитайте та вивчіть скоромовки:

1.

Chǎngjiāng Huánghé

Chǎngjiāng chǎng, Huánghé wān,
Huánghé méi yǒu Chǎngjiāng chǎng,
Chǎngjiāng méi yǒu Huánghé wān.

长江黄河

长江长，黄河弯，
黄河没有长江长，
长江没有黄河弯。

2.

Chuán hé chuáng

Nàbiān huá lái yìsōu chuán,
zhèbiān piāo qù yìzhāng chuáng,
chuán chuáng hé zhōng hùxiāng zhuàng,
bù zhī chuán zhuàng chuáng,
háishì chuáng zhuàng chuán.

船和床

那边划来一艘船，
这边漂去一张床，
船床河中互相撞，
不知船撞床，还是床撞船。

3.

Zǎoshang qǐchuáng

Zǎoshang qǐchuáng dǎkāi chuāng,
chuāng wài tiānqì hěn qínglǎng,
xiǎoniǎo chéng shuāng zài gēchàng,
huànshàng qīngsōng de fúzhuāng,
dǎqǐ jīngshén zhēn qīngshuǎng,
měihǎo shìjiè chuǎng yì chuǎng.

早上起床

早上起床打开窗，
窗外天气很晴朗，
小鸟成双在歌唱，
换上轻松的服装，
打起精神真清爽，
美好世界闯一闯。

4.

Duōshǎo guàn

Yí gè bàn guàn shì bàn guàn,
liǎng gè bàn guàn shì yí guàn;
sān gè bàn guàn shì yí guàn bàn,
sì gè bàn guàn shì liǎng guàn;
wǔ gè bàn guàn shì liǎng guàn bàn,
liù gè bàn guàn shì sān mǎn guàn;
qī gè, bā gè, jiǔ gè bàn guàn,
qǐng nǐ suàn suàn shì duōshǎo guàn.

多少罐

一个半罐是半罐，
两个半罐是一罐；
三个半罐是一罐半，
四个半罐是两罐；
五个半罐是两罐半，
六个半罐是三满罐；
七个、八个、九个半罐，
请你算算是多少罐。

Урок 12. (第十二课)

Суфікс іменників 子 zǐ.

Іменники в китайській мові не мають закінчень, натомість деяким з них притаманні словотвірні суфікси. Одним із найважливіших та найбільш вживаних при утворенні іменників є суфікс 子 zǐ. Він вимовляється з легким тоном.

Вправи 练习

1. Прослухайте та повторіть слова:

wūzi (屋子)	fángzi (房子)	yǐzi (椅子)	dèngzi (凳子)
zhuōzi (桌子)	háizi (孩子)	guǒzi (果子)	màozi (帽子)
dāozi (刀子)	sháozi (勺子)	chǐzi (尺子)	xìngzi (性子)
bēizi (杯子)	hézi (盒子)	běnzǐ (本子)	bèizi (被子)
xiāngzi (箱子)	qízi (旗子)	huǒzi (伙子)	jiàzi (架子)

2. Прослухайте та прочитайте речення:

Wǒ yǒu yī bǎ chǐzi .	我有一把尺子。
Wǒ yǒu liǎng bǎ yǐzi .	我有两把椅子。
Wǒmen yǒu sān bǎ dāozi.	我们有三把刀子。
Tā yǒu sì bǎ sháozi.	他有四把勺子。
Tā yǒu wǔ bǎ chāzi.	她有五把叉子。
Nǐ yǒu liù ge běnzǐ.	你有六个本子。

3. Прослушайте, прочитайте та вивчіть вірш:

Zào fángzi

Jiǎn kē xiǎo shízi,

zài dì shàng huà gè fānggézi,

huà hǎo le gézi zào fángzi,

huà gè dà fānggézi zào gè dà fángzi,

huà gè xiǎo fānggézi zào gè xiǎofángzi,

lóu shàng de fángzi fēn gěi gēzi,

lóu xià de fángzi fēn gěi tùzi.

造房子

捡颗小石子，

在地上画个方格子，

画好了格子造房子，

画个大方格子造个大房子，

画个小方格子造个小房子，

楼上的房子分给鸽子，

楼下的房子分给兔子。

4. Прослушайте, прочитайте та вивчіть скороговку:

Hǎo háizi

Zhāng jiā yǒu gè xiǎo Yīngzi, Wáng jiā yǒu gè xiǎo Zhùzi,

Zhāng jiā de xiǎo Yīngzi, zì jǐ chuān yī xǐ wàzi, tiān tiān sǎo dì cā zhuōzi,

Wáng jiā de xiǎo Zhùzi, jiǎn dào yìzhī pí jiázi, huán gěi hòuyuàn dà shēnzi.

Xiǎo Yīngzi, xiǎo Zhùzi, tāmen dōu shì hǎo hái zi.

好孩子

张家有个小英子，王家有个小柱子，

张家的小英子，自己穿衣洗袜子，天天扫地擦桌子，

王家的小柱子，捡到一只皮夹子，还给后院大婶子。

小英子，小柱子，他们都是好孩子。

Склад er 儿 та еризовані фінали.

Щоб вимовити 儿 er, необхідно підгорнути кінчик язика в напрямку до твердого піднебіння і в такому положенні випустити повітря.

儿 er не має ініціалі, але може функціонувати як самостійний склад, наприклад: 儿子 érzi (син).

Суфікс 儿 er може додаватись до інших фіналей, таким чином, формуються так звані еризовані фінали. Наприклад: 玩 wán – 玩儿 wánr (грати, розважатись). Як видно з прикладу, в транскрипції er скорочується до r та додається до основи, в ієрогліфічному ж записі залишається той самий ієрогліф 儿. Іноді еризація може надавати іменникові значення «маленький, милий, дружній». Наприклад: niǎo (鸟) пташка – niǎor (鸟儿) пташечка.

Часте використання еризації у мовленні є ознакою пекінського діалекту.

Особливості вимови еризованих складів.

	Пишемо	Вимовляємо
a, ai, an, ang, ia, ian, iang, ua, uai, uan, uang, tian + er = ...ar	wǎnr (碗儿)	wǎr (碗儿)
ei, en, eng, ie, tie, uei and uen + er = ...er	ménr (门儿)	mér (门儿)
i, in, ing + er = ...ier	lǐr (李儿)	lǐer 李儿
ü, ün + er = ...üer	yúr (鱼儿)	yúer (鱼儿)
zi, ci, si, zhi, chi, shi + er = ...er	zǐr (籽儿) zhǐr (纸儿)	zěr (籽儿) zhěr (纸儿)
u, ou, iou + er = ...ur	tùr (兔儿)	tùr (兔儿)
iong, ao, iao, uo, o + r = ...or	māor (猫儿)	māor (猫儿)

Вправи 练习

5. Прослушайте та повторіть слова:

lǐ (李) – lǐr (李儿)	mén (门) – ménr (门儿)
cí (词) – cír (词儿)	wǎn (碗) – wǎnr (碗儿)
zì (字) – zìr (字儿)	yú (鱼) – yúr (鱼儿)
zǐ (籽) – zǐr (籽儿)	tù (兔) – tūr (兔儿)
zhǐ (纸) – zhǐr (纸儿)	māo (猫) – māor (猫儿)
pí (皮) – pí (皮儿)	niǎo (鸟) – niǎor (鸟儿)

6. Прослушайте та повторіть слова з різними суфіксами:

dāozi (刀子) – dāor (刀儿)
táozi (桃子) – táor (桃儿)
pénzi (盆子) – pénr (盆儿)
piànzi (片子) – piànr (片儿)
píngzi (瓶子) – píngr (瓶儿)
bǎnzi (板子) – bǎnr (板儿)
fāngzi (方子) – fāngr (方儿)
háizi (孩子) – xiǎoháir (小孩儿)
chóngzi (虫子) – chóngr (虫儿)
yuànzi (院子) – yuànr (院儿)

7. Прослушайте та повторіть двоскладові слова:

mòshuǐr (墨水儿),	shǒutàor (手套儿),
bǐgǎnr (笔杆儿),	rán'ér (然而),
tǔdòur (土豆儿),	értóng (儿童),
lǎotóur (老头儿),	bīnggùnr (冰棍儿),

huāyuánr (花园儿),

qìshuǐr (汽水儿),

xiédàir (鞋带儿),

xuěhuār (雪花儿),

yīkuàir (一块儿),

yīdiǎnr (一点儿),

yòu'ér (幼儿),

chìbǎngr (翅膀儿).

8. Прослухате, прочитайте та вивчіть скоромовку:

Chī rénr bù chī pír

Chī rénr bù chī pír, tǔ pír bùtǔ rénr.

Kē xià pír, chī le rénr, chī le rénr, tǔ le pír,

tǔ pír chī rénr pír lǐ méi rénr 。

吃仁儿不吃皮儿

吃仁儿不吃皮儿，吐皮儿不吐仁儿。

磕下皮儿，吃了仁儿，吃了仁儿，吐了皮儿，

吐皮儿吃仁儿皮儿里没仁儿。

Урок 13. (第十三课)

Фінали 韵母

ian – iang, un-ong,

i-iu, u-ü

Якщо у слові немає попередньої ініціалі, **ian** та **iang** записуються як **yan** та **yang**.

i + an = ian, наприклад: **yán** (盐) *сіть*

i + ang = iang, наприклад: **yàngzi** (样子) *вигляд*

l + ian = lian, наприклад: **liǎnsè** (脸色) *колір обличчя*

n + iang = niang, наприклад: **gūniang** (姑娘) *дівчина*

Якщо немає попередньої ініціалі, **uen** записується як **wen**. Коли додається ініціаль, **uen** записується як **un**.

u + en = uen, наприклад: **wèntí** (问题) *питання, проблема*

ch + un = chun, наприклад: **chūntiān** (春天) *весна*

Якщо немає попередньої ініціалі, **ü** записується як **yu**. Наприклад, **yú** (鱼) *риба*.

n + ü = nü, наприклад: **nǚhái** (女孩) *дівчинка*

Вправи 练习

1. Прослухайте та повторіть склади:

yan yang lian liang nian niang

wen hong tong dong kong chong zhun chun

zi ci zhi chi shi si ji jiu qi qiu xi xiu bi pi ni niu

su xu zu ju cu qu sun xun zun jun cun qun

yu nü

2. Прослушайте та повторіть слова, звертаючи увагу на тони:

yān (烟)	yán (言)	yǎn (眼)	yàn (燕)
yāng (秧)	yáng (羊)	yǎng (仰)	yàng (样)
liáng (凉)	liǎng (两)	liàng (辆)	
niān (拈)	nián (年)	niǎn (撵)	niàn (念)
niáng (娘)	niàng (酿)		
tūn (吞)	tún (吨)	tǔn (叅)	tùn (吨)
dōng (东)	dǒng (懂)	dòng (动)	
zhōng (中)	zhǒng (种)	zhòng (重)	
zī (资)	zǐ (紫)	zì (自)	
jī (机)	jí (即)	jǐ (几)	jì (既)
cī (差)	cí (词)	cǐ (此)	cì (次)
qī (期)	qí (其)	qǐ (起)	qì (器)
xī (西)	xí (席)	xǐ (洗)	xì (戏)
xiū (修)	xiú (茵)	xiǔ (朽)	xiù (秀)
zū (租)	zú (足)	zǔ (组)	
jū (居)	jú (局)	jǔ (举)	jù (句)
cū (粗)	cú (退)	cǔ (藎)	cù (醋)
qū (区)	qú (渠)	qǔ (取)	qù (去)
xū (需)	xú (徐)	xǔ (许)	xù (序)
yūn (晕)	yún (云)	yǔn (笏)	yùn (孕)
yōng (拥)	yóng (甯)	yǒng (永)	yòng (用)
wū (乌)	wú (无)	wǔ (五)	wù (物)
yū (尪)	yú (余)	yǔ (语)	yù (欲)

3. Прослушайте та повторіть слова, звертаючи увагу на фіналі:

nán (难) – nián (年) – niáng (娘)

dōng (东) – tōng (通)

làn (烂) – liàn (恋) – liàng (亮)

nóng (浓) – lóng (龙)

bān (班) – biān (边)

gùn (棍) – kùn (困) – hùn (混)

tán (谈) – tián (田)

zūn (尊) – zhūn (哼)

biàn (便) – piàn (片)

sǔn (笋) – shǔn (吮)

mián (棉) – nián (年)

zǐ (紫) – jǐ (几) – jiǔ (九)

diān (颠) – tiān (添)

cī (差) – qī (期) – qiū (秋)

niàng (酿) – liàng (辆)

sì (四) – xì (戏) – xiù (秀)

tùn (吨) – tòng (痛)

zū (租) – jū (居)

kǔn (捆) – kǒng (恐)

cù (醋) – qù (去)

zūn (尊) – zōng (宗)

sū (苏) – xū (需)

chún (纯) – chóng (崇)

4. Прослушайте та повторіть слова:

tiānkōng (天空), niúròu miàn (牛肉面), xiāngyuē (相约), wǔ diǎn (五点),

chūntiān (春天), dōngtiān (冬天), sūnzi (孙子), tòngkuai (痛快), lúsǔn (芦笋),

kōngqì (空气), jiéhūn (结婚), nóng rén (农人), zūnzhòng (尊重), fēnzhōng (分钟),

dōngbiān (东边), nóngliè (浓烈), bǐjì (笔记), zhǐ chì (指斥), shì shí (事实),

chìbǎng (翅膀), jǐ wèi (几位), lán qiú (篮球), xiū xi (休息), pī píng (批评),

niú nǎi (牛奶), zúqiú (足球), xūqiú (需求), lù píng (路平), lǜpíng (绿屏),

zūnjìng (尊敬), jūnlìng (军令).

5. Прослушайте, прочитайте та вивчіть скоромовки:

1.

Hǎo xiǎng nǐ

Hǎo xiǎng nǐ hǎo xiǎng nǐ
měitiān xiǎng nǐ hǎo jǐ biàn
nǐ de liǎn hé nǐ de xiào
diǎn diǎn dī dī zài xīn jiān
hǎo xiǎng nǐ hǎo xiǎng nǐ
hǎo xiǎng hé nǐ jiàn yī miàn
kuài lái jìn rù wǒ mèng zhōng

好想你

好想你好想你
每天想你好几遍
你的脸和你的笑
点点滴滴在心间
好想你好想你
好想和你见一面
快来进入我梦中

2.

Qù lǚ xíng

Qù lǚ xíng, zhēn yǒu qù.
Kě chī jú, kě chī yú,
tīng yīnyuè, kàn huà jù.
Xià qǐ yǔ lái zhēn yóu yù.

去旅行

去旅行，真有趣。
可吃橘，可吃鱼，
听音乐，看话剧。
下起雨来真犹豫。

Урок 14. (第十四课)

Ініціали 声母

zh-z, sh - s, ch - c, r-l

Вправи 练习

1. Прослушайте та прочитайте склади, звертаючи увагу на ініціалі:

zha – za	sha – sa	cha – ca	ran – lan
zhai – zai	shai – sai	chai – cai	rang – lang
zhan – zan	shan – san	chan – can	rao – lao
zhang – zang	shang – sang	chang – cang	re – le
zhao – zao	shao – sao	chao – cao	ren – len
zhe – ze	she – se	che – ce	reng – leng
zhen – zen	shen – sen	chen – cen	ri – li
zheng – zeng	sheng – seng	cheng – ceng	rong – long
zhi – zi	shou – sou	chi – ci	rou – lou
zhong – zong	shu – su	chong – cong	ru – lu
zhou – zou	shuan – suan	chou – cou	ruan – luan
zhu – zu	shui – sui	chu – cu	rui – lui
zhuan – zuan	shun – sun	chuan – cuan	run – lun
zhui – zui	shuo – suo	chuang – cuang	ruo – luo
zhuo – zuo		chui – cui	
zhun – zun		chun – cun	
		chuo – cuo	

2. Прослушайте та прочитайте слова, звертаючи увагу на ініціали:

z — zh

zǔlì (阻力) — zhǔlì (主力)
zāi táo (栽桃) — zhāitáo (摘桃)
zīyuán (资源) — zhīyuán (支援)
zànshí (暂时) — zhànshí (战时)
zìxù (自序) — zhìxù (秩序)
zǒngzhàng (总帐) — zhǒngzhàng (肿胀)

c — ch

cūbù (粗布) — chúbù (初步)
tuīcí (推辞) — tuīchí (推迟)
luàncǎo (乱草) — luànchǎo (乱吵)
cūnzhuāng (村庄) — chūnzhuāng (春装)
mùcái (木材) — mùchái (木柴)
cāshǒu (擦手) — chāshǒu (插手)

s — sh

sīrén (私人) — shīrén (诗人)
sōují (搜集) — shōují (收集)
sāngyè (桑叶) — shāngyè (商业)
sùlì (肃立) — shùlì (树立)
sānjiǎo (三角) — shānjiǎo (山脚)
sīshì (私事) — shīshì (失事)
sōngshù (松树) — sùshè (宿舍)
suànshù (算术) — sūnshī (损失)
sūnshāng (损伤) — suōshǐ (唆使)
suìshù (岁数) — suǒshì (琐事)
sàngshī (丧失) — sùshí (素食)
sǎoshè (扫射) — sishí (四十)
shōusuō (收缩) — shānsè (山色)
shísi (十四) — shénsù (神速)

r — l

ránliào (燃料) — rànglì (让利)
rénlíu (人流) — rénlì (人力)
rénlèi (人类) — rènlǐng (认领)
ròuliú (肉瘤) — rǎoluàn (扰乱)
rèliè (热烈) — rànglù (让路)
rénlèi (人类) — ròulèi (肉类)
rèliè (热烈) — rénlì (人力)
róngliàng (容量) — rǎoluàn (扰乱)
rìluò (日落) — ránliào (燃料)
rèlèi (热泪) — rènlǐng (认领)
rànglì (让利) — rónglì (荣立)
lìngrén (令人) — lǎorén (老人)
liànrén (恋人) — lièrén (猎人)
lěirì (累日) — lìrùn (利润)

zh — z

zìzhì (自治) — zēngzhǎng (增长)
 zànzhù (赞助) — zīzhǎng (滋长)
 zìzhuàn (自传) — zūnzhào (遵照)
 zhìzào (制造) — zhǒngzú (种族)
 zhǎngzǐ (长子) — zhízé (职责)
 zhǎozé (沼泽) — zhùzuò (著作)
 zūnzhòng (尊重) — zuòzhě (作者)
 zázhì (杂志) — zìzhǔ (自主)
 zōngzhǐ (宗旨) — zǔzhī (组织)
 zhǔnzé (准则) — zhuǎnzǎi (转载)

c — ch

cāochǎng (操场) — cǐchù (此处)
 cǎochuàng (草创) — cǎichóu (彩绸)
 cāochī (操持) — cíchéng (辞呈)
 cùchéng (促成) — cáichǎn (财产)
 cānchē (餐车) — cǎichá (采茶)
 cuòchù (错处) — cǎochóng (草虫)
 chùcáng (储藏) — chúncuì (纯粹)
 chuǎicè (揣测) — chuáncāng (船舱)
 chēcì (车次) — chūcì (初次)
 chǔcún (储存) — chéngcái (成才)

3. Прослушайте та швидко прочитайте ідіюми:

cáishūxuéqiǎn (才疏学浅)	chūqízhìshèng (出奇制胜)
cè shēn qíjiān (厕身其间)	jízhōngshēngzhì (急中生智)
chà sān cuò sì (差三错四)	jiànzàixiánshàng (箭在弦上)
chì shéng jì zú (赤绳系足)	zhuānxīnzhìzhì (专心致志)

4. Прослушайте, прочитайте та вивчіть скоромовки:

1.

Sānshān chēng sì shuǐ,	三山撑四水,
sì shuǐ rào sānshān,	四水绕三山,
sānshān sì shuǐ chūn cháng zài,	三山四水春常在,
sì shuǐ sānshān sì shí chūn	四水三山四时春。

2.

Zázhi shè, chū zázhi, zázhi chū zài zázhi shè, yǒu zhèngzhì chángshì, lìshǐ chángshì, xiězuò zhǐdǎo, shīcí zhùshì, hái yǒu nà zhíshù zàolín, zhilǐ zhǎozé, zāizhòng huācǎo, shēngchǎn shǒucè, zhǒngzhǒng zázhi shù shí cè.

杂志社，出杂志，杂志出在杂志社，有政治常识、历史常识、写作指导、诗词注释、还有那植树造林、治理沼泽、栽种花草、生产手册，种种杂志数十册。

Урок 15. (第十五课)

1. Прослушайте та прочитайте склады:

	ch	q	z	j	s	x
a	cha		za		sa	
ai	chai		zai		sai	
an	chan		zan		san	
ang	chang		zang		sang	
ao	chao		zao		sao	
e	che		ze		se	
ei			zei			
en	chen		zen		sen	
eng	cheng		zeng		seng	
i	chi	qi	zi	ji	si	xi
ia		qia		jia		xia
ian		qian		jian		xian
iang		qiang		jiang		xiang
iao		qiao		jiao		xiao
ie		qie		jie		xie
in		qin		jin		xin
ing		qing		jing		xing
iong		qiong		jiong		xiong
iu		qiu		jiu		xiu
ong	chong		zong		song	
ou	chou		zou		sou	
u	chu		zu		su	
ua						
uai	chuai					

uan	chuan		zuan		suan	
uang	chuang					
ui	chui		zui		sui	
un	chun		zun		sun	
uo	chuo		zuo		suo	
ù		qu		ju		xu
üe		que		jue		xue
üan		quan		juan		xuan
ün		qun		jun		xun

2. Прослушайте та повторіть слова, звертаючи увагу на ініціалі:

qiǎ (卡) – chá (查) jī (机) – zì (自) xī (西) – sī (斯)
 qù (去) – chū (出) jiā (家) – zá (杂) sǎ (洒) – xià (夏)
 quán (全) – chuán (船) jiǎng (讲) – zàng (脏) sǎn (伞) – xiāng (乡)
 qióng (穷) – chóng (虫) jiǒng (晃) – zōng (宗) xū (须) – sù (宿)
 qī (七) – chī (吃) jǐ (几) – zǐ (紫) xióng (熊) – sōng (松)

3. Прослушайте та повторіть двоскладові слова, звертаючи увагу ініціалі:

q, ch

qìchē (汽车) – chāoqún (超群) qǐchū (起初) – Chóngqìng (重庆)
 qíchē (骑车) – chángqī (长期) quánhǎng (全场) – chǎngqìng (厂庆)
 qiánchē (前车) – chūqī (初期) qiúchǎng (球场) – chéngqū (城区)
 qīngchū (清楚) – chāoqī (超期) qiēchú (切除) – chuánqí (传奇)
 qīngchūn (青春) – chǎnqī (产期) qīngcháo (清朝) – chūnqiū (春秋)
 qǔchū (取出) – chuánqī (船期) quánhéng (全程) – chūqián (出钱)

z, j

zìjǐ (自己) – jiànzhào (建造)

zàijiā (在家) – jìzǎi (记载)

zàijiào (在教) – jiùzāi (救灾)

zēngjiā (增加) – jiǎzào (假造)

zuìjìn (最近) – jiāzú (家族)

zǒngjié (总结) – jiǎngzuò (讲座)

zájì (杂技) – jiàozuò (叫做)

zàijiàn (再见) – jùzi (句子)

zōngjiào (宗教) – jīzǔ (机组)

zūnjìng (尊敬) – jiàzi (架子)

zìjué (自觉) – jiézā (结扎)

zūjīn (租金) – jiāzuò (佳作)

s, x

sīxiǎng (思想) – xiāngsī (相思)

suíxiǎng (随想) – xí sú (习俗)

sānxiá (三峡) – xīnsi (心思)

suōxiǎo (缩小) – xiāngsì (相似)

sòngxíng (送行) – sèxiàng (色相)

sānxiàn (三线) – xǐsān (洗三)

suíxíng (随行) – xuèsè (血色)

sǐxīn (死心) – xiàsǐ (吓死)

suíxǐ (随喜) – xiāngsuí (相随)

sōngxià (松下) – xuěsōng (雪松)

suānxìng (酸性) – xīnsuān (辛酸)

sùxiàng (塑像) – xuánsūn (玄孙)

4. Прослушайте та швидко прочитайте ідіоми:

zài suǒ bùcí (在所不辞)

chēshuǐmǎlóng (车水马龙)

qī shàng bā xià (七上八下)

zhāngkǒujiésh (张口结舌)

jī shǎo chéng duō (积少成多)

xìshuǐchángliú (细水长流)

shìrúpòzhú (势如破竹)

shùshǒudàibì (束手待毙)

5. Прослушайте, прочитайте та вивчіть вірш:

Yì kē xīng, liàng jīng jīng,	一颗星，亮晶晶，
liǎng kē xīng zhǎ yǎnjīng;	两颗星，眨眼睛；
xǔ duō xǔ duō xiǎo xīng xīng,	许许多多小星星，
shǔ ya shǔ bù qīng.	数呀数不清。

6. Прослушайте, прочитайте та вивчіть скоромовку:

Sījī mǎi cíjī	司机买雌鸡，
Zìxì kàn cíjī,	仔细看雌鸡，
sì zhǐ xiǎo cíjī,	四只小雌鸡，
jī jī hǎo huānxǐ,	叽叽好欢喜
sījī xiào xīxī.	司机笑嘻嘻。

Урок 16. (第十六课)

1. Прослушайте та прочитати трискладові слова з першим тоном (1 – 1 – 1):

tuōlājī (拖拉机)

jīguānqiāng (机关枪)

bā gōng shān (八公山)

jīnshā jiāng (金沙江)

gōngjījīn (公积金)

dōng gāofēng (东高峰)

dōngguā tāng (冬瓜汤)

xīngqītiān (星期天)

kōngxīnzhuān (空心砖)

qīngchūn gē (青春歌)

- з другим тоном (2 – 2 – 2):

liánhéguó (联合国)

értóng jié (儿童节)

hóng zé hú (洪泽湖)

yíhéyuán (颐和园)

yuánlínjú (园林局)

yíchuán xué (遗传学)

chúchóngjú (除虫菊)

hé tóngjú (和同居)

luóxuán wén (螺旋文)

chénpí méi (陈皮梅)

- з третім тоном (3 – 3 – 3):

zhǎnlǎn guǎn (展览馆)

xuǎnjǔ fǎ (选举法)

bǎoguǎn zhǔ (保管主)

shǒuxiětǐ (手写体)

méngǔ yǔ (蒙古语)

kǔshuǐ jǐng (苦水警)

pǎomǎ biǎo (跑马表)

xǐliǎn shuǐ (洗脸水)

xiǎomǔzhǐ (小拇指)

lǎo bǎoshǒu (老保守)

- з четвертим тоном (4 – 4 – 4):

cùjìn pài (促进派)

lièshì mù (烈士墓)

shòupiào chù (售票处)

yùndònghuì (运动会)

rì yòng zhàn (日用占)

bèiwànglù (备忘录)

chì wèidui (赤卫队)

duìlimiàn (对立面)

zhèngtài lù (正太路)

guòqù shì (过去事)

2. Прослушайте та прочитайте слова з різними тонами:

hóng línjìn (红临近)

gòngchǎndǎng (共产党)

guójìgē (国际歌)

wěiyuánhùi (委员会)

kēxuéyuàn (科学院)

pǔtōnghuà (普通话)

bālěiwǔ (芭蕾舞)

lǚxíngshè (旅行社)

huǒchē zhàn (火车站)

xīhóngshì (西红柿)

xīnlǐ xué (心理学)

gǔ hànǔ (古汉语)

lánqiú duì (篮球队)

xiǎoxuéxiào (小学校)

3. Прослушайте та швидко прочитайте ідіюми:

Yī xīn yī yì (一心一意)

Rén shān rén hǎi (人山人海)

Sān xīn'èr yì (三心二意)

Dà tóng xiǎo yì (大同小异)

Mǎ dào chéng gōng (马到成功)

Shí quán shí měi (十全十美)

Lì zhēng shàng yóu (力争上游)

Xià bù wéi lì (下不为例)

Gǔ dào rè cháng (古道热肠)

Tiān cháng dì jiǔ (天长地久)

Xiù shǒu páng guān (袖手旁观)

Yì kǒu tóng shēng (异口同声)

Pò fǔ chén zhōu (破釜沉舟)

Kè gǔ míng xīn (刻骨铭心)

Mò shǒu chéng guī (墨守成规)

Xiào lǐ cáng dāo (笑里藏刀)

Tù sǐ hú bēi (兔死狐悲)

Jiù sǐ fú shāng (救死扶伤)

Liáng shī yì yǒu (良师益友)

Dé xīn yìng shǒu (得心应手)

4. Прослушайте, прочитайте та вивчіть фрази, необхідні для спілкування на заняттях:

- Tóng xué men hǎo! (同学们好!)

- Qǐng zuò xià! (请坐下!)
- Tā qǐng jiǎ le ma? (他请假了吗?)
- Xiàn zài kāi shǐ shàng kè. (现在开始上课。)
- Xiān bǎ zuótiān xuéxí de fùxí yī xià. (先把昨天学习的复习一下。)
- Qǐng dǎ kāi kè běn. (请打开课本。)
- Fān dào dì 43 yè (翻到第43页。)
- Qǐng nǐ bǎ kèwén dú yī biàn. (请你把课文读一遍。)
- Qǐng nǐ dú de màn yī diǎnr. (请你读得慢一点儿。)
- Shéi néng huídá wǒ de wèntí? (谁能回答我的问题?)
- Qǐng nǐ huídá, hǎo ma? (请你回答,好吗?)
- Shéi hái yǒu bǔ chōng de? (谁还有补充的?)
- Qǐng nǐ zài xiǎng yī xià. (请你再想一下。)
- Dàjiā dōu tīng dǒng le ma? (大家都听懂了吗?)
- Hái yǒu shénme wèntí? Qǐng tí chūlai. (还有什么问题? 请提出来。)
- Hǎo jíle! (好极了!)
- Huídá dé hěn zhèngquè. (回答得很正确。)
- Qǐng bǎ shū hé shàng. (请把书合上。)
- Qǐng bǎ liàn xí běn ná chūlai. (请把练习本拿出来。)
- Xiànzài kāishǐ tīng xiě. (现在开始听写。)
- Qǐng dàjiā kàn hēibǎn. (请大家看黑板。)
- Nǐ mànman shuō, bù yào zháo jí. (你慢慢说, 不要着急。)
- Jīntiān jiù jiǎng dào zhèr. (今天就讲到这儿。)
- Tóngxuémen, zài jiàn! Míngtiān jiàn! (同学们,再见! 明天见!)

5. Прослушайте, прочитайте та вивчіть вірш:

Fēng qiáo yè bó

Yuè luò wū tí shuāng mǎn tiān
jiāngfēng yúhuǒ duì chóumián
gū sū chéng wài hán shānsì
yèbàn zhōng shēng dào kèchuán

枫桥夜泊

月落乌啼霜满天
江枫渔火对愁眠
姑苏城外寒山寺
夜半钟声到客船

Урок 17. (第十七课)

У китайській мові вигук є особливою частиною мови, яка не має конкретного граматичного і лексичного значення, а також не є ані знаменною частиною мови, ані службовою. В той же час практично всі китайські вигуки несуть в собі певний сенс, тому значення вигуків зазвичай пов'язане з контекстуальною семантикою речення. В китайській мові вигуки найчастіше займають позицію на початку речення, а після вигуку, за правилами китайської пунктуації, ставиться кома або знак оклику. Крім того, вигуки можуть бути розташовані, як в середині, так і в кінці речення.

Зазвичай вигуки можна розподілити наступним чином:

- вигуки, що виражають здивування, захоплення. Наприклад: **à** 啊, **yí** 咦, **hēi** 嘿, **hā** 嗨, **huò** 嚯, **xià** 吓, **ǒu** 呕, **yō** 哟.
- вигуки, що виражають в одних випадках радість, а в інших – іронію і сарказм. Наприклад: **hāhā** 哈哈, **xīxī** 嘻嘻, **hēhē** 呵呵.
- вигуки, що виражають жаль. Наприклад: **āi** 唉, **āiyā** 哎呀, **hāi** 嗨.

Зауважимо, що деякі вигуки можуть вимовлятися з різними тонами, в залежності від їх значення, наприклад: **ā**, **á**, **à** (啊).

Вправи 练习

1. Прослухайте та прочитайте речення з вигуками:

À, à, hǎo ba. 啊, 啊, 好吧。

À! Shì zhème huí shì. 啊! 是这么回事。

Á, nǐ shuō shénme? 啊, 你说什么?

À, yuánlái shì zhèyàng! 啊, 原来是这样!

À, jiù zhème bàn ne! 啊, 就这么办呢!

Āi, nǐ méi gēn wǒmen yìqǐ qù, tài kěxīle! 唉, 你没跟我们一起去, 太可惜了!

Āi, zuìjìn shénme xiāoxī? 唉, 最近什么消息?

Hē, nǐ zhēn xíng! 嗨，你真行！

Hāi, nǐ hǎo hútú wa! 嗨，你好糊涂哇！

Pēi! Nǐ húshuō bādào! 呸！你胡说八道！

Hāi, zhēn bù zǒuyùn! 嗨，真不走运！

Hēi! Pà shénme? Tā jiàn de shìmiàn duōle! 嘿！怕什么？他见的世面多了！

Hēi, zhōngyú ràng wǒmen zhǎodàole! 嘿，终于让我们找到了！

Hēng, nǐ xiāngxìn tāde huà? 哼，你相信他的话？

Huò, zhè xiǎozi kě zhēn xíng a! 嚯，这小子可真行啊！

Ó! Wǒ nòng cuòle. 哦！我弄错了。

Ó, wǒ xiǎng qǐlái le, jiù shì tā. 哦，我想起来了，就是他。

Ǒu! Wǒ míngbái le, míngbái le! 呕！我明白了，明白了！

Ǒu, wǒ zhīdào le. 呕，我知道了。

Ǒu, yuánlái nǐ yě shì běijīng rén. 呕，原来你也是北京人。

Ǒu, yuánlái shì nǐ ya. Duìbùqǐ, ràng nǐ jiǔ děngle. 呕，原来是你呀。对不起，让你久等了。

Wèi, nǐ kě bié wàngle! 喂，你可别忘了！

Wèi, nǐ shì nǎ wèi? 喂，你是哪位？

Xià, nǐ zěnmē néng zhèyàng shuōhuà ne? 吓，你怎么能这样说话呢？

Yí? Hái yào wǒ lái jiào nǐ? 咦？还要我来教你？

Yō, hái tǐng lìhài a! 哟，还挺厉害啊！

Hāhā, wǒ zhōngyú xuéhuì kāichē la! 哈哈，我终于学会开车啦！

Hāhā, zhēn hǎoxiào! 哈哈，真好笑！

Hēhē, tā yě néng kǎo shàng dàxué? 呵呵，他也能考上大学？

Yōu, nǐ lái la! 哟，你来啦！

Важливо! Необхідно розрізняти **вигук ā** 啊, та **частку ā** 啊. Остання знаходиться в кінці речення, а її вимова залежить від попереднього слова.

2. Прослушайте та повторіть речення з вигуками, звертаючи увагу на модуляцію звуків:

a, e, i, ü, o, uo → ya

Zhēn dà ya! 真大啊!

Kuài qù ya! 快去啊!

Zěn me zuò ya! 怎么做啊!

Zhù yì ya! 注意啊!

Tā è ya! 他饿啊!

u, ao, iao → wa

Nín hǎo wa! 您好啊!

Kuài zǒu wa! 快走啊!

n → na

Wǒ de qīn rén na! 我的亲人啊!

Hǎo xiǎn na 好险啊

Tiào wa! chāng nga! 跳啊! 昌啊!

Zhè hái zi duō pàng nga! 这孩子多胖啊!

r → ra

Wǒ de ér ra! 我的儿啊!

Nǎ yǒu zhè yàng de shì ra! 哪有这样的事情啊!

3. Прослушайте та прочитайте діалог, звертаючи увагу на вимову часток:

- Pā pā pā. 啪啪啪。

- Shéi ā? 谁阿?

- Zhāng Guǒlǎo a. 张果老啊。

- Zěn me bú jìn lái a? 怎么不进来呵?

- Pà gǒu yǎo a. 怕狗咬啊。

- Yī dōu lǐ dōu zhe shén me a? 衣兜里兜着什么啊?

- Dà hóng zǎo a. 大红枣阿。
- Zěnmē bù chī a? 怎么不吃啊?
- Pà yá dǎo a. 怕牙倒啊。
- Gē zhī wō lǐ jiā zhe shénme a? 胳肢窝里夹着什么啊?
- Pō pí 'ǎo a. 破皮袄啊。
- Zěnmē bù chuān shang a? 怎么不穿上啊?
- Pà shī zi yǎo a. 怕狮子咬啊。
- Zěn bù jiào nǐ lǎo bànǎr nà nà a? 怎不叫你老伴儿娜娜啊?
- Lǎo bànǎr sǐ le. 老伴儿死了。
- Nǐ zěnmē bù kū a? 你怎么不哭啊?
- Pénr a, guàn ér a, wǒ de lǎo bànǎr a. 盆儿啊, 罐儿啊, 我的老伴儿啊。

4. Прослушайте, перекладіть та вивчіть вірш:

Mòlihuā

hǎo yī duǒ měilì de mòlihuā
 hǎo yī duǒ měilì de mòlihuā
 fēnfāng měilì mǎn zhīyā
 yòu xiāng yòu bái rén rén kuā
 ràng wǒ lái jiāng nǐ zhāi xià
 sòng gěi biérén jiā
 mòlihuā ya mòlihuā

茉莉花

好一朵美丽的茉莉花
 好一朵美丽的茉莉花
 芬芳美丽满枝桠
 又香又白人人夸
 让我来将你摘下
 送给别人家
 茉莉花呀茉莉花

Урок 18. (第十八课)

Інтонаційні особливості китайської мови дуже відрізняються від української наявністю у словах не наголосу, а тону. Відомо, що у китайській мові тон несе на собі основне функціональне навантаження і виконує смислорозрізнявальну роль у слові. Отже, будь-яке накладання інтонації на речення не повинно змінювати тональну характеристику морфем, що входять до нього.

Пам'ятаємо, що при зміні тону, змінюється значення слова. Тому у китайських реченнях дуже важливо зберігати правильне інтонування. При вимові речень треба пам'ятати декілька правил:

- В українській мові у розповідному реченні кінцева інтонація завжди знижується. Це умовно нагадує четвертий тон у китайській мові. Але китайське речення може закінчуватися словом з будь-яким з чотирьох тонів. Тому, якщо останнє слово має перший, другий, або третій тон, дуже важливо не знижувати інтонацію, тобто не переходити на низхідний тон.
- При вимові однорідних членів речення в українській мові інтонація підвищується, що умовно нагадує другий тон у китайській мові. При вимові однорідних членів у китайському реченні кожне слово зберігає свій тон. Для цього вимовляти їх треба як окремі слова.
- При вимові ускладнені або складні речення поділяються на **синтагми**. Перед пунктуаційними знаками робиться пауза.
- Наголосом виділяються питальні слова.

Синтагма – це інтонаційно-сміслова єдність, мінімальна інтонаційна одиниця мовлення, що виражає у певному контексті одне поняття і може складатися із одного слова, словосполучення і цілого речення.

Вправи 练习

1. Прослушайте та прочитайте питання, звертаючи увагу на наголошені питальні слова:

1. Nǐ <u>nǎr</u> bù shūfu?	你哪儿不舒服?
2. Bàba <u>shénme shíhou</u> huí lái?	爸爸什么时候回来?
3. Nǐ shuō de shì <u>shénme</u> yìsi?	你说的是什么意思?
4. Nǐ qù shāngdiàn yào mǎi <u>shénme</u> ?	你去商店要买什么?
5. <u>Shéi</u> lái bāngzhù wǒ?	谁来帮助我?
6. Xià le kè, nǐ jiù qù <u>nǎr</u> ?	下了课, 你就去哪儿?
7. Nǐ <u>zěnmé</u> huì bù zhīdao tā de míngzi?	你怎么会不知道他的名字?
8. Wǒ de shǒujī zài <u>nǎr</u> ?	我的手机在哪儿?
9. Nǐ gēge shì <u>shénme rén</u> ?	你哥哥是什么人?
10. Nǐ de shēngrì shì <u>shénme shíhou</u> ?	你的生日是什么时候?
11. Tā <u>wèi shénme</u> zhème bù gāoxìng?	他为什么这么不高兴?

2. Прослушайте та прочитайте текст, зважаючи на інтонаційні паузи та більш наголошені смислові слова та фрази:

- Nǐ hǎo! Nǐ jīntiān || qù nǎr?
- Nǐ hǎo. Wǒ hái bù zhīdao. Wǒ xiǎng qù || diànyǐngyuàn huòzhě || jùchǎng.
- Wǒ xiǎng qù || diànyǐngyuàn || kàn diànyǐng. Wǒmen yìqǐ qù ba.
- Shénme diànyǐng? Wàiguó de || háishi Wūkèlǎn de?
- Wàiguó de. Tīngshuō || hěn yǒu yìsi.
- Wǒmen háishi qù jùchǎng || kàn huàjù ba. Wǒ māma shuō || yǎnyuán men yǎn de hěn búcuò.

- 你好！你今天去哪儿？
- 你好。我还不知道。我想去电影院或者剧场。
- 我想去电影院看电影。我们一起去吧。
- 什么电影？外国的还是乌克兰的？
- 外国的。听说很有意思。
- 我们还是去剧场看话剧吧。我妈妈说演员们演得很不错。

3. Прослушайте та прочитайте текст, зважаючи на інтонаційні паузи та більш наголошені смислові слова та фрази:

Shǔjià dào le

Shǔjià dào le. Xuéshēng men || hěn gāoxìng. Tāmen || dōu xīwàng || hǎohǎo xiūxi. Yǒu de xuéshēng || dǎsuàn qù hǎibiān, || zài hǎilǐ yóuyǒng, || shài tàiyáng. Yǒu de xuéshēng || xiǎng zuò gōnggòng qìchē || qù chéngwài xiūxi. Tāmen xiǎng zài héli yóuyǒng, || chī shuǐguǒ. Yǒu de xuéshēng || bú qù biéde dìfang. Tāmen xiǎng qù diànyǐngyuàn || kàn diànyǐng || huòzhě || qù jùyuàn || kàn huàjù. Tāmen měitiān qù gōngyuán, || dòngwùyuán, || kāfēiguǎn wánr. Xiàtiān || tiānqì hěn rè. Háizimen chángcháng chī || bīngqílín, || hē || kěkǒukělè huò guǒzhī. Tāmen wǎnshàng huí jiā, || kàn shū, || wánr diànnǎo. Tāmen bú yào zuò zuòyè. Xuéshēng men || nàme xǐhuān shǔjià!

暑假到了

暑假到了。学生们很高兴。他们都希望好好儿休息。有的学生打算去海边，在海里游泳，晒太阳。有的学生想坐公共汽车去城外休息。他们想在河里游泳，吃水果。有的学生不去别的地方。他们想去电影院看电影或者去剧院看话剧。他们每天去公园，动物园，咖啡馆玩儿。夏天天气很热。孩子们常常

吃冰淇淋，喝可口可乐或果汁。他们晚上回家，看书，玩儿电脑。他们不要做作业。学生们那么喜欢暑假！

4. Прослушайте, прочитайте та вивчіть скоромовку:

Shéi yǎn yuán

Shān qián yǒu gè yán yuán yǎn,
shān hòu yǒu gè yán yǎn yuán,
èr rén shān qián lái bǐ yǎn,
bùzhī shì yán yuán yǎn de gēn yuán,
háishì yán yǎn yuán de yǎn yuán.

谁眼圆

山前有个阎圆眼，
山后有个阎眼圆，
二人山前来比眼，
不知是阎圆眼的跟圆，
还是阎眼圆的眼圆。

Урок 19. (第十九课)

Китайська мова (汉语/华语/中文) є мовою народу хань. Вона належить до сино-тибетської мовної сім'ї та є офіційною мовою Китаю. Китайська мова посідає перше місце у світі за кількістю мовців – 1,4 мільярда осіб.

Китайська мова має низку діалектів, що істотно відрізняються один від одного. Найбільш різною є різниця між південними та північними діалектами китайської мови. Загальновідомо, що мешканець Пекіну практично не розуміє мешканця південних районів Китаю. Відмінності між китайськими діалектами можна порівняти з відмінностями між романськими мовами, наприклад, між іспанською та італійською. Але усі діалекти використовують одне й те саме ієрогліфічне письмо. Найбільше відрізняються діалекти фонетично, крім того, існує багато лексичних та деяких граматичних відмінностей.

У китайській мові традиційно виділяється 7 діалектних груп: північна група 北 бей, найчисленніша, групи У (吳), Сян (湘), Гань (贛), Хакка (客家), Юе (粤), Мінь (闽). Діалекти різняться фонетично (що ускладнює міждіалектне спілкування), лексикою, частково граматиною, однак основи їх граматики і словникового складу єдині. Засобом спілкування носіїв різних діалектів служить нормативна китайська мова путунхуа, в Сінгапурі хуаюй (华语) в Гонконзі і на Тайвані – гоюй (国语). Між ними існують дуже незначні відмінності у фонетиці, на письмі в путунхуа і хуаюй використовуються скорочені ієрогліфи, а в гоюй – повне написання ієрогліфів.

Розглянемо загальні характеристики основних груп китайських діалектів, щоб мати уявлення про географічно-територіальний розподіл, основні субдіалекти та кількість носіїв кожного з них, а також відсоток фонологічної, лексичної та загальної зрозумілості між окремими діалектами та субдіалектами одного й того діалекту.

Путунхуа (普通话/北方话): група діалектів китайської мови, якими розмовляють на півночі та південному заході Китаю, а також в китайській діаспорі. Інколи визначається як окрема мова китайської мовної групи сино-тибетської мовної сім'ї. У вузькому розумінні це стандартна розмовна китайська мова, яка базується на пекінському говорі і використовується як офіційна мова в Китайській народній республіці, Сингапурі та ООН. 北方话 має найбільшу кількість мовців у світі. На Заході ця діалектна група відома як «мандарин». Своєю назвою завдячує португальському слову mandar – «керувати». Тобто мандаринами називали китайських чиновників, які вживали її в якості універсальної мови спілкування.

Мандаринська мова поширена в північній частині континентального Китаю, на північ від річки Янцзи. Південний кордон поширення мови простягається від провінції Цзянсі на заході до провінцій Цзянсу та Хубей на сході. Носії мови також проживають у південно-західних районах Китаю, а саме провінції Сичуань, Юньнань, північно-західних частинах Гуансі-Чжуанського автономного району та провінції Хунань. За офіційними даними, мандаринською мовою володіє близько 850 мільйонів мешканців країни.

У (吴方言) : У є групою діалектів, близьких між собою, але віддалених від інших китайських мов настільки, що вони не зрозумілі для людей, що розмовляють мандаринською мовою. Питання про те, чи вважати У окремою мовою чи діалектом китайської досить складне. За багатьма ознаками У можна вважати окремою мовою. Однак мова У не має стандарту, і нею нечасто пишуть. На письмі використовується розмовний варіант китайської з мандаринським словником та граматикую. Діалекти У поширені в більшій частині провінції Чжецзян, в муніципалітеті Шанхай, на півдні провінції Цзянсу, а також у деяких регіонах провінцій Аньхой, Цзянсі і Фуцзянь. Серед найбільших піддіалектів слід згадати: шанхайський, сучжоуський, веньчжоуський, шаосинський, цзінхуа, юнканський і

цюйчжоуський. За різними оцінками на **У** говорять від 77,2 до 90 млн осіб, через що серед китайських мов за кількістю носіїв він займає друге місце після путунхуа. Вимова діалекту **У** в Китаї традиційно вважається м'якою, легкою, розслабленою.

Мінь (闽方言) – група діалектів китайської мови, якими розмовляє приблизно 60 млн людей, здебільшого в провінції Фуцзянь і східній частині провінції Гуандун. Одним із популярних діалектів мови **мін** є хоккієн. **Мінь** має багато архаїчних рис, що збереглися від стародавньої та середньої китайської мови.

Юе, або кантонський діалект (粤语) – гілка китайської мови (походить зі старокитайської), розповсюджена на півдні Китаю, у районі міст Гуанчжоу провінції Гуандун, Гонконзі та Макао та інколи визначається як окрема мова китайської мовної групи сино-тибетської мовної сім'ї. **Юе** використовує традиційну китайську писемність. На відміну від китайської мови, стандартизація кантонської не завершена, що ускладнює її вивчення. Існування багатьох діалектів робить неможливим формування стабільної лексики, тому більш-менш загальними є слова для позначення предметів іноземного походження, часто сучасних винаходів, таких як комп'ютер тощо. **Юе** є мовою китайських імігрантів, які часто спілкувалися з іноземцями і тому мали змогу переселитися в Австралію, США чи Канаду. Мешканці численних чайнатаунів у цілому світі розмовляють та роблять записи саме нею. Необхідність розуміти та мати змогу вести ділові справи з жителями південного регіону Китаю виникла ще у перших західних мореплавців, але офіційні курси вивчення та підручники з'явилися лише кілька десятків років тому, здебільшого вони всі є англомовними. За аналогією фонетичної транскрипції китайської мови пін'їнь, була створена фонетична транскрипція кантонської мови – ютпхін (jyutping). Шість тонів кантонської мови позначаються арабськими цифрами.

Хакка (客家方言) – це діалекти китайської мови, якими розмовляє китайський народ хакка, що мешкає здебільшого в провінції Гуандун та сусідніх провінціях і як діаспора у всьому світі. Мова **хакка** рідна для приблизно 30 млн людей. **Хакка** не є взаємно зрозумілою з путунхуа, У, Мінь та більшістю діалектів кантонської. **Хакка** означає «гостьові люди». Колись давно були неспокійні часи, й люди із центральних районів Китаю, провінцій Хенань та Шеньсі переселялися на південь. Їхня мова залишилася близькою до тієї, якою розмовляли в середні часи, а на старій батьківщині мова змінилася й перетворилася в діалекти китайської. Мова **хакка** архаїчна й консервативна, проте й вона зазнала впливу інших діалектів китайської мови.

Сян (湘方言) - це діалекти китайської мови, якими розмовляє 30-36 млн людей, що мешкають здебільшого в провінції Хунань. Відрізняють стару та нову **Сян**. Район поширення **Сян** з трьох боків оточений мандариномовними краями, тому **Сян** зазнала й зазнає значного впливу мандаринської. Власне, нова **Сян** навіть дещо зрозуміла для тих, хто розмовляє південно-західним китайським говором.

Гань (贛語) — група діалектів китайської мови, яка, у свою чергу, поділяється на ряд діалектів. **Гань** поширена у регіонах провінцій Цзянсі, Хунань, Хубей, Анхой, Фуцзянь. Приблизна кількість мешканців Китаю, які розмовляють ціми діалектами близько 50 млн.

Фонологічні особливості китайських діалектів. Якщо ми проведемо порівняльну характеристику звуків всіх вищезазначених діалектів, то виявимо наступне:

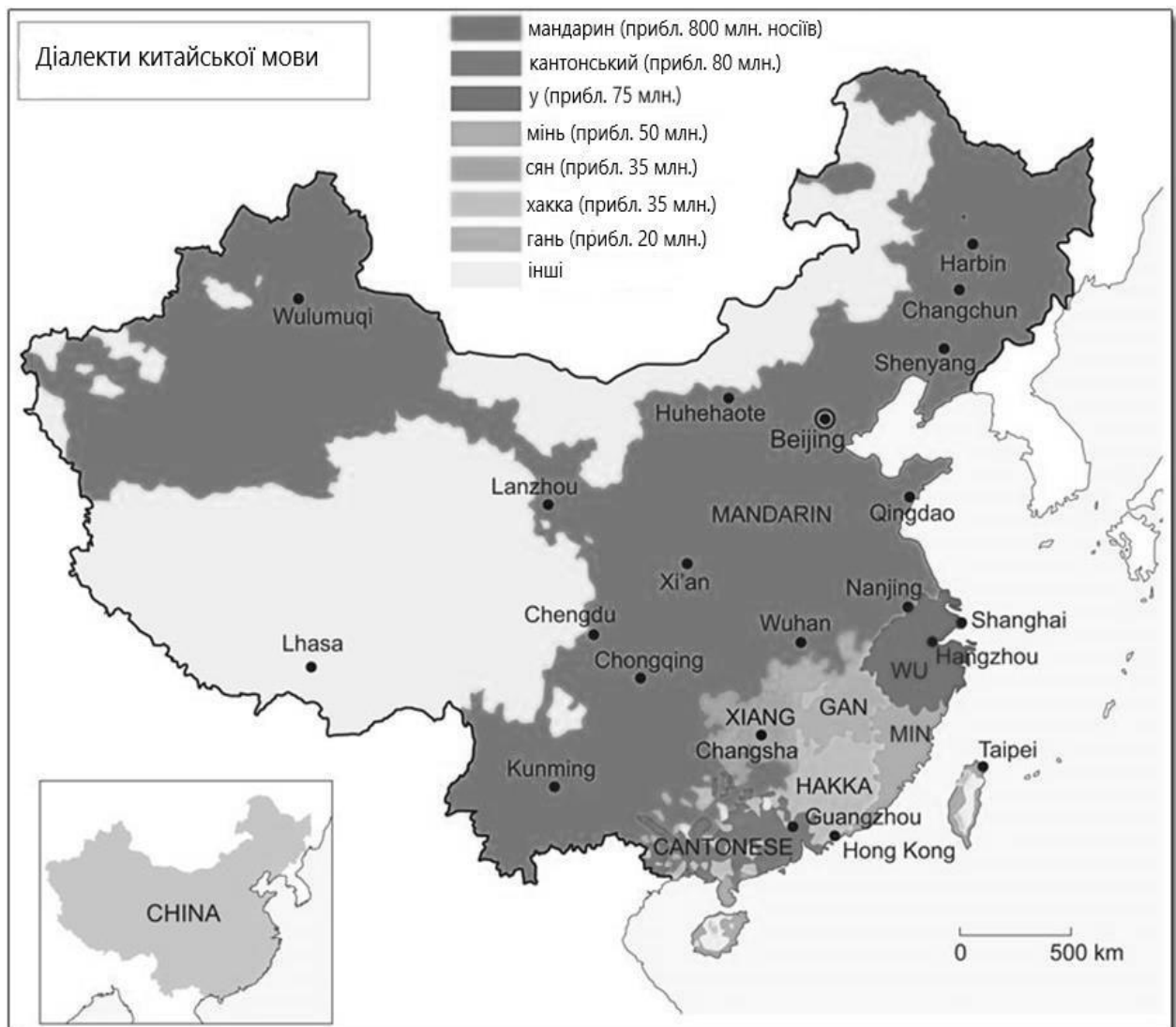
- найбільша кількість приголосних звуків притаманна діалектній групі У (27), а найменша – для Східної Мінь (15). В путунхуа їх кількість складає 21;

- в путунхуа існує лише 6 голосних звуків, в той час як в У їх кількість сягає 14, а носії Східної Мінь легко обходяться 5;

- в діалектах групи Юе налічується 62 фінали, тоді як в групі Сян їх лише 34, а в мандарині 35;

- найменша кількість тонів в путунхуа та Хакка – 4, а найбільша – в Південній Мін (Чаочжоу) – 7.

Ці цифри є приблизними, бо в китайських діалектах фонема та тонеми можуть підраховуватися різними способами, а кількість фіналей, які можуть зустрітися в мові, часто важко визначити. Деякі південні діалекти досі зберігають сліди фонетичних особливостей давньокитайських діалектів. Втрата цих закінчень притаманна в деякій мірі мінським діалектам та всім діалектам путунхуа.

Вправи (练习)

1. Прослухати, прочитати та вивчити вірш Мен Хао-жання доби Тан (689 – 740):

Chūnxiǎo	春晓
Chūnmián bù jué xiǎo,	春眠不觉晓，
chùchù wén tí niǎo.	处处闻啼鸟。
Yèlái fēngyǔ shēng,	夜来风雨声，
huā luò zhī duōshǎo.	花落知多少。

2. Прослухати, прочитати та вивчити скоромовки:

1.

Zǎo

Chū dōng mén, guò dàqiáo, dàqiáo qiánmiàn yī shù zǎo,
názhe gānzi qù dǎ zǎo, qīng de duō, hóng de shǎo,
yīgè zǎo, liǎng gè zǎo, sān gè zǎo, sì gè zǎo,
wǔ gè zǎo, liù gè zǎo, qī gè zǎo, bā gè zǎo,
jiǔ gè zǎo, shí gè zǎo; shí gè zǎo, jiǔ gè zǎo,
bā gè zǎo, qī gè zǎo, liù gè zǎo, wǔ gè zǎo,
sì gè zǎo, sān gè zǎo, liǎng gè zǎo, yīgè zǎo,
zhè shì yīgè rào kǒulǐng, yī kǒuqì shuō wán cái suàn hǎo.

枣

出东门，过大桥，大桥前面一树枣，
拿着竿子去打枣，青的多，红的少，
一个枣，两个枣，三个枣，四个枣，
五个枣，六个枣，七个枣，八个枣，

九个枣，十个枣；十个枣，九个枣，
八个枣，七个枣，六个枣，五个枣，
四个枣，三个枣，两个枣，一个枣，
这是一个绕口令，一口气说完才算好。

2.

Yù yǔ

Lǐ Xiǎoyú hé Zhāng Xiǎoyǔ,
fàngxué lái dào shùlín lǐ,
qīng qīng sōng sōng zuò xiàlai,
A,B,C,D dú yīngyǔ.
Tiānkōng piāolái yīpiàn yún,
“huā huā lā la” xià qǐ yǔ,
Xiǎoyú Xiǎoyǔ máng zhàn qǐ,
dà shù xiàmiàn hǎo bì yǔ.

遇雨

李小鱼和张小宇，
放学来到树林里，
轻轻松松坐下来，
A、B、C、D 读英语。
天空飘来一片云，
“哗哗啦啦”下起雨，
小鱼小宇忙站起，
大树下面好避雨。

Урок 20. (第二十课)

Пекінський діалект (北京话, běijīng huà) – це діалект китайської мови, який функціонує у Пекіні – столиці КНР. Протягом декількох століть пекінський діалект служив основною мовою в Китаї, що було обумовлено політичною і культурною роллю столиці. У 1955 р. пекінський діалект був обраний урядом державною мовою КНР і ліг в основу нормативної китайської мови путунхуа 普通话.

Незважаючи на те, що пекінський діалект є фонетичної основою путунхуа, офіційної мови в КНР, Тайвані та Сингапурі, він має ряд фонетичних, лексичних та граматичних відмінностей.

Говорячи про фонетичні питання пекінського діалекту, можна сказати що він практично ідентичний стандартній китайській мові, тому що остання виникла на його основі. Однак, аналізуючи склад ініціалей та фіналей пекінського діалекту, можна знайти деякі відмінності.

- В фонологічній системі фіналей пекінського діалекту на 2 фіналі більше, ніж в путунхуа. Новими є: трифтонг [iaɪ] та силабічна приголосна [m].
- Ініціалі j x близькі за вимовою до [z], [c], [s] і при цьому містять палатальний фрикативний відтінок.
- Слова, що починаються з w, деякі мешканці Пекіна вимовляють з дзвінкою ініціальною [v]. Наприклад, ієрогліф 温 (wēn) 'теплий' читають - /ven/, 问 (wèn) 'питати' - /vèn/, 威 (wēi) 'велич, авторитет' - /vei/, 汪 (wāng) 'водна гладь' - /vāng/, 翁 (wēng) 'старий' - /veng/.
- Зазнали змін ініціалі, фіналі і тони деяких морфем пекінського діалекту. Наприклад, 呆 (ái) 'педант' деякими читається /ái/, а деякими - /dāi/, 虹 (hòng) 'веселка' - /jiàng/ та /hóng/, 暂 (zàn) 'тимчасово' - /zàn/ та /zhàn/, 束 (shù) 'зав'язати' - /shù/ та /sù/, 偌 (ruò) 'настільки' - /ruò/ та /nuò/, 臭

(chòu) 'тухлий' - /chòu/ та /xiù/, 露 (lù) 'з'явитися' - /lòu/ та /lù/, 厦 (shà) 'будівля' - /shà/ та /xià/, т.д.

- Більшість жителів Пекіну старшого віку часто вимовляють слова з додаванням нетривалого звуку -儿/-r/. Наприклад: 去玩儿 /qù wǎr/ йти гуляти, 小孩儿 /xiǎoháir/ дитина, 干活儿 /gàn huór / працювати. Це явище, хоча і меншою мірою, зустрічається також і в путунхуа. Даний феномен (儿化, érhuà, «ерізація», «ретрофлексні фінали» або «фонетичне варіювання на -r») вважається однією з найбільш помітних рис пекінського діалекту.
- Для пекінського діалекту характерна фонетична редукція, яка сприймається як занадто «розмовна» в стандартній китайській. Зокрема, при швидкій мові початкові приголосні ненаголошеного складу **zh ch sh** в **г**. Тому 不知道 (bùzhīdào) «не знаю» може звучати як **bùrīdào** (наголос падає на перший і третій склад).
- Також треба відзначити характерну рису пекінського діалекту вживати більш розмовні граматичні форми в порівнянні з путунхуа, яка піддалася впливу веньянь (класичної китайської мови) і має тенденцію до більш стислого викладу. Речення в пекінському діалекті довше, що частково компенсується швидшим темпом мови та фонетичною редукцією. Наприклад:

Путунхуа:	Пекінський діалект:
今天会下雨，所以出门时要记得带伞。	今儿得下雨，（所以）出门儿时候得记着带伞！
Jīntiān huì xiàyǔ, suǒyǐ chūmén shí, yào jìde dài sǎn.	Jīnr děi xiàyǔ, (suǒyǐ) chūménr shíhòu děi jìzhe dài sǎn!
	Після фонетичних спрощень: Jīr děi xiàyǔ, (suǒyǐ) chūmér ríhòu děi jìr dài sǎn!

- Кінцеві /-n/ і (рідше) /-ŋ/ (-ng) можуть залишатися частково відкритими і вимовлятися як носовий голосний, а не носовий приголосний, наприклад 您 може звучати як «níèi» замість «nín».
- Тона в пекінському діалекті зазвичай більш виражені в порівнянні з путунхуа. Високий і висхідний тони вимовляються вище, перепад в низхідно-висхідному і зниження в низхідному тоні сильніше.

Вправи (练习)

1. Порівняти вимову путунхуа та пекінського діалекта:

不知道	bù zhīdao	не знаю	不儿道	bù rdao
多少钱	duōshǎo qián	скільки грошей	多儿钱	duō r qián
走着瞧	zǒuzhe qiáo	поживемо – побачимо	走儿瞧	zǒuer qiáo
没告诉我	méi gàosu wǒ	не повідомив мене	没告儿我	méi gàouer wǒ
二十来岁	èrshí lái suì	близько двадцяти (років)	二儿来岁	èrer lái suì
没人知道	méi rén zhīdao	ніхто не знає	没儿知道	méier zhīdao
得再看一家人	děi zài kàn yì jiārén	треба ще відвідати родичів	得再看一家儿	děi zài kàn yì jiāer

2. Прослухати та повторити слова, притаманні пекінському діалекту:

蔫儿(niār) *млявий*

抠门儿(kōuménr) *скупий*

倍儿(bèir) *надзвичайно*

颠儿了(diānrle) *залишити, тікати*

套瓷儿(tàocír) *влучити в кільце (в баскетболі)*

盖帽儿(gàimàoer) *надзвичайно добре*

倍儿铙(bèirchòng) *дуже добре*

走儿瞧吧!(zǒur qiáo ba) *поживемо – побачимо*

哥儿(gēr) *хлопець*

主儿(zhǔr) *хазяїн*

3. Прослухати, прочитати та вивчити скоромовку:

Yǒu gè xiǎo hái'r jiào Xiǎo Lán'r, līn zhe shuǐtǒng shàng miào tái'r,
Shuāi le yīgè gēntou jiǎn le gè qián'r. Yòu dǎ cù, yòu mǎi yán'r,
hái mǎi le yīgè xiǎo fàn wǎn'r. Xiǎo fàn wǎn'r, zhēn hǎo wán'r,
méiyǒu biān'r méiyǒu yán'r, zhōng jiān'r yǒu gè xiǎo hóng diǎn'r.

有个小孩儿叫小兰儿，拎着水桶上庙台儿，
摔了一个跟头拣了个钱儿。又打醋，又买盐儿，
还买了一个小饭碗儿。小饭碗儿，真好玩儿，
没有边儿没有沿儿，中间儿有个小红点儿。

ТЕКСТИ ДЛЯ ТРЕНУВАННЯ

1. Zài Zhōngguó, yòng xiànjīn de rén yuè lái yuè shǎo. Xiànzài dàjiā dōu yòng hǒujīzhīfù, tōngguò Zhīfùbǎo huòzhě Wēixìn. Rúguǒ nǐ bù jiēshòu shǒujīzhīfù, nǐ jiù huì shǎole hěn duō gùkè. Lián jiēshàng mài shuǐguǒ de lǎo pópo dōu jiēshòu Wēixìn hé Zhīfùbǎo.

2. Dànshì, háishì yǒu yì xiē dìfang méi gēnshàng shídài. Shàng gè yuè wǒ hé jǐ gè péngyou qù dòngwùyuán. Dào shòupiàotīng de shíhou, shōuyínyuán kàn wǒmen náchū shǒujī, jiù shuō, "Zhīfùbǎo bù xíng". "Wēixìn ne?", wǒ wèn tā.

3. "Bù kěyǐ", tā háowú biǎoqíng de huídá. "Nà shuākǎ kěyǐ ma?", wǒ zài wèn. "Bù xíng, xiànjīn cái kěyǐ", tā shuō. Zěnmē jīntiān háiyǒu dìfang zhǐ shōu xiànjīn!

Piàojià bú guì, zhǐ yào sìshí kuài yí gè rén, dàn wǒmen jiùshì méi dài qián. Dòngwùyuán bǐjiào piānpì, fùjìn méiyǒu ATM.

1. 在中国，用现金的人越来越少。现在大家都用手机支付，通过支付宝或者微信。如果你不接受手机支付，你就会少了很多顾客。连街上卖水果的老婆婆都接受微信和支付宝。

2. 但是，还是有一些地方没跟上时代。上个月我和几个朋友去动物园。到售票厅的时候，收银员看我们拿出手，就说，"支付宝不行" "微信呢?" 我问她。

3. "不行，现金才可以"，她说。怎么今天还有地方只收现金! 票价不贵，只要 40 块一个人，但我们就是没带。动物园比较偏僻，附近没有 ATM。

4. Yǒuqù de shì, shòupiàotīng pángbiān háiyǒu yì qún rén gāngà de zhànzhe.

Tāmen sìhū yǒu tóngyàng de wèntí.

Zhè shíhou, zhàn zài pángbiān de yí gè dàshū kàndào le shāngjī, jiù dào hòupiàotīng yòng xiànjīn mǎile èrshí zhāng piào, ránhòu dàshēng shuō, "zhèlǐ mǎi piào, wǔshí kuài yì zhāng, jiēshòu Wēixìn Zhīfùbǎo!"

5. Dàjiā hěn kuài jiù wéirào tā, yí gè yí gè de sǎo tā shǒujī zhīfù. Mǎiwánle zhīhòu, tā yòu dào shòupiàotīng, zài mǎile èrshí zhāng piào. Shōuyínyuán míngmíng zhīdào tā zài zuò shénme, dàn bù xiǎng guǎn. Jǐ gè xiǎoshí hòu, wǒmen líkāi de shíhou, háishì kěyǐ kàn dào nèige rén zài nàlǐ mǎi piào!

6. Wǒ měi tiān zǎoshang liù diǎn bàn qǐchuáng, qǐchuáng hòu qù xǐliǎn, shuāyá, ránhòu chuānshang yīfu. Liù diǎn sìshí hé wǒ de péngyou qù cāochǎng yùndòng yíxià.

Ránhòu wǒmen qù shítáng chī zǎofàn.

Chīwánle zhīhòu, wǒ huí sùshè ná shū, ránhòu qù jiàoshì.

4. 有趣的是，售票厅旁边还有一群人尴尬地站着。他们似乎有同样的问题。这时候，站在旁边的一个大叔看到了商机，就到售票厅用现金买了二十张票，然后大声说，“这里买票，50 块一张，接受微信支付宝！”

5. 大家很快就围绕他，一个一个地扫他手机支付。卖完了之后，他又到售票厅，再买了二十张票。收银员明明知道他在做什么，但不想管。几个小时后，我们离开的时候，还是可以看到那个人在那里卖票！

6. 我每天早上六点半起床，起床后去洗脸，刷牙，然后穿上衣服。六点四十和我的朋友去操场运动一下。然后我们去食堂吃早饭。吃完了之后，我回宿舍拿书，然后去教室。

7. Wǒ xué de shì Yīngyǔ. Wǒmen yǒu kǒuyǔ kè, yuèdú kè, xiězuò kè, tīnglì kè, dēngdēng. Wǒ zuì xǐhuān Yīngyǔ kǒuyǔ kè, yīnwèi wǒmen shàngkè de shíhou jīngcháng

8. Wǒmen cóng zǎoshang bā diǎn shàng dào jiǔ diǎn wǔshí, ránhòu cóng shí diǎn shí fēn shàng dào shí'èr diǎn. Zhōngwǔ wǒmen qù shítáng chī wǔfàn. Gāng xiàkè de shíhou rén tèbié duō, yǒu shíhou yào páiduì.

9. Wǒ xǐhuān shítáng, shítáng de cài hěn piányi, érqǐě wǒ juéde bǐ wàimian de gèng jiànkāng. Chīwán wǔfàn, wǒmen yìbān dōu huí sùshè shuì wǔjiào, yīnwèi zhōngwǔ bú shuì dehuà, xiàwǔ tài lèi, méi bànfǎ hǎohao shàngkè.

10. Xiàwǔ jìxù shàngkè, yìzhí shàng dào liù diǎn. Wǒmen bú shì měi jié dōu yǒu kè, yǒu shíhou huì yǒu shíjiān zuò qítā de shìqing. Bǐrú, hé péngyou qù guàngjiē.

7. 我学的是英语。我们有口语课、阅读课、写作课、听力课，等等。我最喜欢英语口语课，因为我们上课的时候经常做游戏，大家觉得有趣。每节课 1 小时 50 分钟，包括中间休息十分钟。

8. 我们从早上 8 点上到 9 点 50，然后从 10 点 10 分上到 12 点。中午我们去食堂吃午饭。刚下课的时候人特别多，有时候要排队。

9. 我喜欢食堂，食堂的菜很便宜，而且我觉得比外面的更健康。吃完午，我们一般都回宿舍睡午觉，因为中午不睡的话，下午太累，没办法好好上课。

10. 下午继续上课，一直上到 6 点。我们不是每节都有课，有时候会有时间做其他的事情。比如，和朋友去逛街。

11. Wǎnshang chīwǎn wǎnfàn yǐhòu wǒ yībān qù shàng zìxí. Wǒ huì yòng zhège shíjiān zuò zuòyè, fùxí, huòzhě zhǔnbèi kǎoshì. Huí sùshè zhīhòu wǒ jīngcháng shàngwǎng. Wǒ zuì xǐhuān shàng Táobao mǎi dōngxi.

12. Shí diǎn bàn sùshè jiù xīdēng le.

Xīdēng hòu, dàjiā háishì xǐhuān wánr shǒujī, yībān kuài shí'èr diǎn cái shuìjiào.

Qíshí wǒ juéde zhèyang wǎnshuì bù hǎo.

Zǎoshuìzǎoqǐ de xíguàn zuì hǎo. Zhè jiùshì wǒ xiànzài de dàxué shēnghuó.

13. Wǒ jiā fùjìn yǒu yí gè hěn dà de chāoshì.

Zhège chāoshì shénme dōu yǒu. Lǐmiàn fēicháng dà, yǒu hǎo jǐ céng. Shàng gè zhōumò wǒ xiǎng zuòfàn, dànshì méiyǒu ròu, suǒyǐ wǒ jiù qù chāoshì mǎi ròu.

14. Jìnle zhīhòu, fāxiàn lǐmiàn yǒu hěn duō hǎo dōngxi, nàme duō hǎo chī de! Érqǐè, yǒu hěn duō hěn yǒuyòng de dōngxi. Hěn kuài, wǒ de gòuwùchē mǎn le. Wǒ bǎ chē tuī dào shōuyíntái.

11. 晚上吃完晚饭以后我一般去上自习。我会用这个时间做作业、复习、或者准备考试。回宿舍之后我经常上网。我最喜欢上淘宝买东西。

12. 10 点半宿舍就熄灯了。熄灯后，大家还是喜欢玩手机，一般快 12 点才睡觉。其实我觉得这样晚睡不好。

早睡早起的习惯最好。这就是我现在的大学活。

13. 我家附近有一个很大的超市。这个超市什么都有。里面非常大，有好几层。上个周末我想做饭，但是没有肉，所以我就去超市买肉。

14. 但是进了之后，发现里面有很多好东西，那么多好吃的！而且有很多很有用的东西。很快，我的购物车满了。我把车推到收银台。

15. Yīnwèi dōngxi hěn duō, suǒyǐ xūyào mǎi sì gè dàizi. Shōuyínyuán shuō "liùbǎi qīshíwǔ kuài", wǒ hěn chījīng, wǒ zěnmē huāle nàme duō qián? Jìnqù de shíhòu zhǐshì xiǎng mǎi diǎnr ròu! Wǒ de jiā lí chāoshì hěn jìn, zǒulù dàgài wǔ fēnzhōng jiù dào, dànshì nà tiān wǒ yǒu sì gè hěn zhòng hěn zhòng de gòuwùdài, tài zhòng le!

16. Zǒule jǐ bù hòu, zhǐ néng bǎ dàizi fàngxià. Xiūxiwán zhīhòu, zài zǒu jǐ bù, ránhòu yòu bǎ dàizi fàngxià. Zhèyàng dàgài zǒule sìshí fēnzhōng cái dào jiā. Dào jiā de shíhòu tài lèi le, yǐjīng bù xiǎng zuò fàn le!

17. Wǒ zuìjìn kànle yì piān wénzhāng, shuō hē kāfēi duì shēntǐ bù hǎo. Wǒ hěn xǐhuan hē kāfēi, měi tiān dōu yào hē sān-sì bēi.

Suǒyǐ, kàn dào zhè piān wénzhāng wǒ hěn bù gāoxìng, juéde yào gǎibiàn wǒ de zhège xíguàn. Yào hē chá, ér bù hē kāfēi.

18. Yí gè xīngqī zhīhòu wǒ yòu kàn dào le yì piān guānyú kāfēi de wénzhāng, dànshì zhè piān wénzhāng

15. 因为东西很多，所以需要买四个袋子。收银员说"六百七十五块"，我很吃惊，我怎么花了那么多钱？进去的时候只是想买点儿肉！我的家离超市很近，走路大概五分钟就到，但是那天我有四个很重很重的购物袋，太重了！

16. 走了几步后，只能把袋子放下。休息完之后，再走几步，然后又把袋子放下。这样大概走了四十分钟才到家。到家的时候太累了，已经不想做饭了！

17. 我最近看了一篇文章，说喝咖啡对身体不好。我很喜欢喝咖啡，每天都要喝三四杯。所以，看到这篇文章我很不高兴，觉得要改变我的这个习惯。要喝茶，而不喝咖啡。

18. 一个星期之后我又看到了一篇关于咖啡的文章，但是这篇文章说喝咖啡对身体好，可以让你活得

shuō hē kāfēi duì shēntǐ hǎo, kěyǐ ràng
nǐ huó de gèng jiǔ. Kàn wán dìyī piān,
měi cì hē kāfēi dōu gǎnjué zài shānghài
zìjǐ, dàn kàn wán dìèr piān, měi cì hē
kāfēi dōu gǎnjué wǒ duì zìjǐ hěn hǎo.

19. Wǒ yīnggāi xiāngxìn nǎ yì piān
wénzhāng ne? Qíshí liǎng piān wǒ dōu
bú xìn! Wǒmen bù yīnggāi tài guānzhù
zhèyàng de wénzhāng, zuò zìjǐ xǐhuan
de shìqíng jiù hǎo le!

20. Wǒ zài yí gè xiǎo gōngsī lǐ
gōngzuò.

Wǒ tǐng xǐhuān zhège gōngzuò,
dànshì wǒ yǒu yí gè wèntí, wǒ
jīngcháng chídào. Bù zhīdào
wèishénme, wǒ zǎoshang zǒngshì qǐ bù
lái, jīhū měi tiān dōu chídào jǐ
fēnzhōng.

更久。看完第一篇，每次喝咖啡都
感觉在伤害自己，但看完第二篇，
每次喝咖啡都感觉我对自己很好。

19. 我应该相信哪一篇文章呢？
其实两篇我都不信！我们不应该太
关注这样的文章，做自己喜欢的事
情就好了！

20. 我在一个小公司里工作。我
挺喜欢这个工作，但是我有一个问
题，我经常迟到。不知道为什么，
我早上总是起不来，几乎每天都迟
到几分钟。

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ

1. Класифікація ініціалей.
2. Класифікація фіналей.
3. Особливості складу фіналій.
4. Порівняльна характеристика фонетичної системи китайської та української мов.
5. Китайський алфавіт
6. Різні системи транскрибування китайських слів
7. Транскрибування китайських слів та власних назв китайською мовою.
8. Ритмічний наголос у китайських реченнях.
9. Тон и регістр у китайському реченні
10. Стяжіння складів.
11. Редукція у китайських словах.
12. Поняття асиміляції та дисиміляції у китайській мові.
13. Поняття наголосу у китайських словах.
14. Етапи вивчення фонетики як науки у китайському мовознавстві.
15. Відомі вітчизняні та зарубіжні вчені, що вивчали фонетичний лад китайської мови.
16. Вчені, що вивчали та вивчають діалекти китайської мови, їхні відкриття та значення.

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

Артикуляційна база – сукупність характерних для даної мови артикуляційних навичок.

Африкати – це складні нерозривні приголосні, утворені внаслідок злиття двох звукових елементів — зімкненого з наступним щілинним.

Вигук – особлива частина мови, яка не має конкретного граматичного і лексичного значення, а також не є ані знаменною частиною мови, ані службовою.

Дифтонг – це складний голосний звук неоднорідної артикуляції, що складається з двох елементів, які утворюють один склад, надаючи йому фонетичної цілісності.

Дифтонг висхідний – це дифтонг, у якому склад утворюється другим елементом.

Дифтонг низхідний – це дифтонг, у якому склад утворюється першим елементом.

Змичка – це повне зближення органів мовлення

Ініціаль – це приголосний звук, який завжди стоїть на початку складу.

Лабіалізація (або **огублення**) – це заокруглення випнутих уперед губ при артикуляції певного звука.

Медіаль – це серединний елемент між ініціаллю та фіналлю.

Морфема – це найменша значуща одиниця китайської мови.

Проривний звук – утворюється при різкому розмиканні змички

Путунхуа (普通话) – офіційна державна китайська мова

Синтагма – це інтонаційно-сміслова єдність, мінімальна інтонаційна одиниця мовлення, що виражає у певному контексті одне поняття і може складатися із одного слова, словосполучення і цілого речення.

Тон – це мелодійний малюнок голосу, який характеризується зміною висоти звуку.

Трифтонг – це складний голосний звук неоднорідної артикуляції, що складається з трьох елементів, які утворюють один склад, надаючи йому фонетичної цілісності.

Фіналь – частина складу, яка йде за фіналлю. Може бути простою (складатися з одного голосного) або складною (складатися з дифтонга або трифтонга).

Фрикативний звук – утворюється тертям видихуваного повітря в щілини.

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Задоеико Т.П., Хуан Шуин. (2010) *Начальный курс китайского языка. Часть 1.* Москва: Восточная книга.
2. Кондрашевский А.Ф. (2010) Румянцева М.В.Фролова М.Г. *Практический курс китайского языка.* Москва: Восточная книга.
3. Спешнев Н.А. (1980) *Фонетика китайского языка.* Ленинград: Издательство Ленинградского университета.
4. Live ABC. (2009). *McGraw-Hill's Chinese Pronunciation.* New York: McGraw-Hill Education.
5. Tang Huay Peng (1987) *Pengs Chinese Treasury Hanyu Pinyin.* Heian International Publishing.
6. Yang J. (2008). *Hanyu Jiaocheng.* Beijing: Beijing Language Culture University press
7. 李明&石佩雯 (1986) *汉语普通话语音辨证.* 北京: 北京语言学院出版社.
8. 何平(2008) *汉语语音教程.* 北京:北京大学出版社.
9. 吴洁敏(2011) *新编普通话教程* 杭州: 浙江大学出版社 页数.
10. Slow&Clear Chinese. Retrieved from <https://www.youtube.com/channel/UCdwdSGQsSbcapDmODtOr58g>

Навчальне видання

**Руда Н.В., Жукова К.Є., Науменко С.С.,
Сєкіна Н.Д., Кім О.В., Ван Сяоцян**

ПРАКТИЧНА ФОНЕТИКА СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Навчальний посібник для студентів,
які вивчають китайську мову

Відповідальний за випуск: Руда Н.В.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку Формат Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 5,7
Обл.-вид. арк. Зам № Тираж 100 прим. Ціна договірна.

Видано за рахунок авторів